

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulosottokaaren ja velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulosottokaarta. Esityksen mukaan ulosottomenettelyä yksinkertaistettaisiin, nopeutettaisiin ja joustavoitettaisiin asianosaisten oikeusturvaa kuitenkin vaarantamatta.

Yleisiä menettelysäännöksiä muutettaisiin vastaamaan nykyaikaisen sähköisen asioinnin vaatimuksia. Asiakirjojen toimittaminen vastaanottajalle mahdollistettaisiin postiosoitteen sijasta kansalaisen tai yrityksen ja viranomaisen väliseen yhteydenpitoon tarkoitettuun valtakunnalliseen sähköiseen asiointijärjestelmään.

Myyntiä koskevissa säännöksissä otettaisiin huomioon sähköisessä toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset. Ulosottomiehen toimittaman vapaan myynnin edellytyksiä lievennettäisiin ja mahdollistettaisiin kolmas myyntiyritys. Kirjallista valvontamenettelyä nopeutettaisiin.

Lisäksi velan vanhentumisesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi sen selkeyttämiseksi, milloin oikeudellinen katkaisutoimi ei johda vanhentumisajan katkeamiseen.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä toukokuuta 2016.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 NYKYTILA.....	3
1.1 Lainsäädännön kehitys.....	3
1.2 Ulosoton keskeisiä tilastotietoja.....	3
2 NYKYTILAN ARVIOINTI JA KESKEISET EHDOTUKSET	5
2.1 Tavoitteet	5
2.2 Sähköinen tiedoksianto	5
2.3 Myynti.....	9
2.4 Passiivirekisteri	11
2.5 Ulosoton kielisääntely.....	11
2.6 Velan vanhentuminen	13
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	14
3.1 Valtiontaloudelliset vaikutukset ja vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	14
3.2 Vaikutukset velallisten ja velkojien asemaan	15
4 ASIAN VALMISTELU.....	16
YKSIYKSIKOHTAISET PERUSTELUT.....	18
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	18
1.1 Ulosottokaari.....	18
1 luku Yleiset säännökset	18
3 luku Yleiset menettelysäännökset.....	18
4 luku Ulosmittaus.....	22
5 luku Myynti	23
1.2 Laki velan vanhentumisesta.....	26
2 VOIMAANTULO.....	27
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	27
LAKIEHDOTUKSET	29
1. Laki ulosottokaaren muuttamisesta.....	29
2. Laki velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta	34
LIITE	35
RINNAKKAISTEKSTIT	35
1. Laki ulosottokaaren muuttamisesta.....	35
2. Laki velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta	43

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädännön kehitys

Ulosottolainsäädännön kokonaisuudistus toteutettiin neljässä eri vaiheessa, alkaen 1990-luvun puolivälistä ja päättyen vuoden 2008 alussa voimaan tulleen ulosottokaaren (705/2007) säätämiseen.

Kokonaisuudistuksen ensimmäisessä vaiheessa uudistettiin ulosoton organisaatio (L 197/1996). Toinen vaihe koski muun muassa ulosotoperustetta, yleistä menettelyä ja häätöä (L 679/2003). Uudistuksessa ulosottomenettelyä kehitettiin ulosoton asianmukaisuutta, puolueettomuutta ja avoimuutta sekä kuulemista ja päätöksen perustelemista koskevilla säännöksillä sekä säädettiin ulosotoperusteen määräaikaaisuudesta. Uudistus liittyi myös ulosoton tietojärjestelmän käyttöönottoon. Ensimmäisen ja toisen vaiheen välissä toteutettiin lisäksi eräitä kiireellisiä uudistuksia.

Kolmannessa vaiheessa uudistettiin ulosmittausta, myyntiä ja tilitystä koskevat säännökset (L 469/2006). Tavoitteena oli kehittää heikossa taloudellisessa asemassa olevien velallisten vähimmäissuojaa, parantaa yritystoiminnan jatkamisen edellytyksiä ulosotossa ja kehittää huutokauppaan nähden vaihtoehtoisia myyntimuotoja. Lisäksi korostettiin velallisen omatoimisuutta sekä perinnän toteuttamista erilaisin pehmein keinoin, kuten maksusuunnitelmien ja maksusopimusten avulla.

Kokonaisuudistuksen neljännessä vaiheessa kumottiin aikaisempi ulosottolaki ja säädettiin ulosottokaari. Tässä vaiheessa toteutettiin vielä eräitä uudistuksia.

Ulosottokaarta muutettiin vuonna 2009, jolloin siihen otettiin säännökset tuolloin perustetusta Valtakunnanvoudinvirastosta. Tämän jälkeen ulosottokaareen on tehty vähäisiä muutoksia liittyen muun lainsäädännön uudistamiseen.

1.2 Ulosoton keskeisiä tilastotietoja

Ulosottolaitos hoitaa vuosittain valtavia asiamääriä. Vuonna 2014 ulosottoon tuli vireille hieman yli 2,7 miljoonaa asiaa. Vireille tulleiden asioiden määrä laski edellisvuodesta lähes 12 prosenttia. Asiamäärien lasku oli odotettavissa, sillä maaliskuussa 2013 voimaan tulleen perintälain muutoksen seurauksena pääsaataavasta irrallaan olevia perintäkuluja ei voinut enää periä erillisenä saatavana.

Ulosotossa käsiteltiin vuonna 2014 hieman yli 2,8 miljoonaa asiaa. Käsiteltyjen asioiden yhteismäärässä oli laskua vuodesta 2013 noin kuusi prosenttia, eli selvästi vähemmän kuin vireille tulleiden asioiden määrässä. Vireille tulleiden ja käsiteltyjen asioiden suhde on pysynyt melko vakaana vuodesta 2006. Vuonna 2014 kirjattiin ensimmäisen kerran sitten vuoden 2008 enemmän asioita päättyneiksi kuin niitä tuli ulosottoon vireille.

Vuoden 2014 lopussa ulosotossa oli vireillä hieman alle 1,7 miljoonaa asiaa. Vireillä olevien asioiden määrässä oli laskua edellisvuoteen 3,6 prosenttia.

HE 137/2015 vp

Vuonna 2014 ulosottoon saapui perittäväksi yli 2,8 miljardia euroa erilaisia rahasaatavia. Kasvua vuoteen 2013 oli viisi prosenttia. Perintään saapuvissa rahamäärissä voi olla vuosittain varsin suuria vaihteluita. Suurimmat asiaryhmät rahamäärillä mitattuna ovat muut yksityisoikeudelliset asiat sekä veroasiat. Nämä kaksi ryhmää muodostavat perintään tulevista rahasaatavista noin 80 prosenttia. Rahasaamisia käsiteltiin ulosotossa vuonna 2014 hieman yli 3,1 miljardin euron arvosta. Määrä kasvoi edellisvuodesta kolme prosenttia.

Ulosoton perintätulos on pysynyt hyvänä ja jopa parantunut. Perintätulos on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna jokaisena vuonna, alkaen vuodesta 2007. Prosentuaalisesti erityisen suuri vuosittainen kasvu nähtiin rahatilityksissä vuosina 2005, 2010 ja 2011. Vuonna 2014 velkojille tilitettiin noin 1,058 miljardia euroa. Kasvua edellisen vuoden perintätulokseen oli noin 2,6 prosenttia.

Vuoden 2014 aikana ulosotossa oli velallisia 536 000, joista luonnollisia henkilöitä 481 000 ja yhteisöjä 55 000. Suomen kansalaisista ulosoton velallisasiakkaana on vuoden mittaan lähes yhdeksän prosenttia. Velallisista 57 prosenttia selviytyy veloistaan maksamalla.

Vireille tulleiden asioiden keskimääräinen käsittelyaika vireille tulosta vireilläolon päättymiseen on pysynyt varsin vakaana vuodesta 2011 vuoteen 2013. Vuonna 2014 keskimääräinen käsittelyaika oli koko valtakunnan tasolla 7,1 kuukautta, jossa on hieman kasvua aiempiin vuosiin.

Ulosmittauksia tehtiin vuonna 2014 noin 631 000. Edelliseen vuoteen verrattuna kasvua oli 1,5 prosenttia. Palkan ja veronpalautusten ulosmittaukset muodostavat lähes 80 prosenttia kaikista suoritetuista ulosmittauksista.

Vuonna 2014 määrättiin yhteensä noin 162 000 maksukieltoa. Maksukieltojen kokonaismäärä laski noin 3 prosenttia vuodesta 2013. Lähes 80 prosenttia annetuista maksukielloista koskee palkkaa. Maksusuunnitelmien määrä on laskenut kolmen edellisen vuoden ajan. Vuonna 2014 tehtiin noin 26 000 maksusuunnitelmaa.

Realisointien määrä on kasvanut vuosittain vuodesta 2007 lähtien. Vuonna 2014 toteutettiin noin 2 800 realisointia, mikä on 9,7 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuotena ja lähes kolme kertaa enemmän kuin vuonna 2007. Kiinteistöjen realisoinneista yli 20 prosenttia raukesi.

Vuonna 2014 asunto-osakkeiden myynneistä 65 tapahtui julkisella huutokaupalla ja 496 vapaana myyntinä, joista 220 ulosottomiehen toimittamana vapaana myyntinä ja 276 muuna vapaana myyntinä, yleensä niin sanottuna vapaana yksityismyyntinä. Muuta irtainta omaisuutta myytiin julkisella huutokaupalla 78 ja vapaana myyntinä 884 tapauksessa, joista valtaosa 823 ulosottomiehen toimittamana vapaana myyntinä.

Kiinteistöjä myytiin julkisella huutokaupoilla 107, minkä lisäksi realisointi raukesi 87 tapauksessa. Näin ollen noin 45 prosenttia kiinteistön julkisista huutokaupoista raukesi. Toteutuneita vapaita kiinteistön myyntejä oli 1157, joista 605 ulosottomiehen toimittamaa vapaita myyntejä ja 552 muuta vapaita myyntejä. Lisäksi ulosottomiehen toimittamia vapaita myyntejä raukesi 192 eli 24 prosenttia kaikista ulosottomiehen toimittamista vapaita kiinteistön myynneistä. Muu vapaa kiinteistön myynti raukesi 47 tapauksessa eli noin 8 prosentissa muista vapaita kiinteistön myynneistä.

Vuonna 2014 lähes neljännes rahasaatavista saatiin perittyä maksukehotuksella. Maksukehoitus kertymistapana sisältää myös sellaiset maksut, joita on edeltänyt ulosmittaus, myyntiuhka tai muu toimi ja maksun avulla on vältetty pakkoperintätoimet. Kuluneen kymmenen vuoden

aikana maksukehotuskertymän osuus on hieman kasvanut. Vastaavasti muiden kertymistapojen, johon omaisuuden myynti sisältyy, osuus on pienentynyt, mutta oli edelleen merkittävä 17 prosenttia. Palkan, eläkkeen ja elinkeinotulon ulosmittausten yhteenlaskettu osuus kertymistä oli noin 45 prosenttia vuonna 2014. Toistuvaistulon perinnän tuottama osuus perintätuloksesta on kasvanut, sillä vastaava osuus oli kymmenen vuotta sitten hieman yli 30 prosenttia. Ulosoton tilastojen mukaan vuonna 2014 yksin myynnistä saatavia tuloja tilitettiin velkojille yli 123,4 miljoonaa euroa.

2 Nykytilan arviointi ja keskeiset ehdotukset

2.1 Tavoitteet

Tämän esityksen tavoitteena on asianosaisten oikeusturvaa vaarantamatta yksinkertaistaa, nopeuttaa ja joustavoittaa ulosottomenettelyä ja saada sen myötä aikaiseksi kustannussäästöjä.

Ulosottokaari on verrattain tuore laki ja sen menettelysäännökset ovat osoittautuneet toimiviksi. Kuitenkin eräiltä osin ulosottomenettelyä on mahdollista yksinkertaistaa entisestään ja päästä siten joustavampaan ja kustannustehokkaampaan järjestelmään. Tietotekniikka on kehittänyt viime vuosina merkittävästi ja mahdollistaa enenevässä määrin sähköisen asioinnin.

Eräissä kysymyksissä, kuten myynnissä muutoin kuin julkisella huutokaupalla, omaksuttiin voimassa olevaa lakia säädettäessä menettelytapojen uutuuden vuoksi varovainen lähestymistapa. Menettelyä on mahdollista kehittää ja joustavoittaa. Myös tältä osin toimintaympäristö on muuttunut nopeasti ja sähköisesti tapahtuvan kaupankäynnin mahdollisuudet parantuneet. Lisäksi eräissä tilanteissa käytäntö on osoittanut tarpeettomiksi tietyt ulosottokaaren edellyttämät toimintatavat, kuten vuosittaisen määräaikaismoituksen lähettämisen velkojille ja velallisille. Tavoitteena on luopua ilmoituksista, jotka eivät ole asianosaisille tarpeellisia.

Esityksen taustalla on vuosille 2013—2025 laadittu oikeudenhoidon uudistamisohjelma (oikeusministeriö, mietintöjä ja lausuntoja 16/2013). Ohjelma ei sinänsä edellytä ulosottomenettelyn uudistamista, vaan keskittyy organisatorisiin kysymyksiin edellyttämällä muun muassa ulosoton organisaation uudistamistarpeen ja asioiden keskittämismahdollisuuksien selvittämistä. Organisatoristen kysymysten osalta lainsäädännön valmistelu on aloitettu syksyllä 2015.

2.2 Sähköinen tiedoksianto

Ulosoton tietojärjestelmä Uljas on ollut käytössä vuodesta 2004. Hyvin toimivalla tietojärjestelmällä on keskeinen merkitys ulosottolaitoksen toiminnassa. Se edistää asianosaisten yhdenmukaista ja asianmukaista kohtelua, ulosottolaitoksen työprosessien sujuvuutta sekä ulosoton laadullista ja taloudellista tuloksellisuutta. Tietojärjestelmien kehittäminen on viime vuosina merkittävästi vaikuttanut ulosotossa toiminnan yhdenmukaistumiseen ja hyvän perimistuloksen saavuttamiseen.

Ulosoton tietojärjestelmän lisäksi on kehitetty ulosoton sähköistä asiointipalvelua. Sen kautta velkoja voi tehdä sekä yksityisoikeudellisten saatavien että suoraan ulosottokelpoisten saatavien ulosottohakemuksia. Palvelu on ollut käytössä suoraan ulosottokelpoisten saatavien ulosottohakemusten osalta vuodesta 2010 lähtien. Yksityisoikeudellisten asioiden osalta palvelu

tuli käyttöön vuonna 2011 samanaikaisesti, kun otettiin käyttöön oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmä (Tuomio-rekisteri), josta ulosottomies saa tuomion tiedot sähköisessä muodossa.

Tietotekniikan hyödyntämismahdollisuuksia eri menettelyvaiheiden automatisoinnissa ja sähköisten asiointipalvelujen lisäämisessä on pohdittu erikseen ulosottoimen rakenneuudistusta varten asetetussa tietotekniikkatyöryhmässä. Työryhmän loppuraportin mukaan automatisointeja tulisi lisätä erityisesti massaluonteisissa tehtävissä, kuten palkan ulosmittausprosessissa, tiedonhankinnassa ja muutosten käsittelyssä. Ulosoton tietojärjestelmää Uljasta onkin jatkossa tarkoitus kehittää muun muassa lisäämällä automaattisia rekisterikyselyjä, tekemällä nykyistä laajemmin ulosmittausehdotuksia, luomalla uusia työpinoja, kehittämällä edelleen seuranta-työpinoja ja automatisoimalla varojen kohdistamista. Raportin mukaan sähköisiä palveluita tulisi tarjota laajemmin eri asiakasryhmille ja palveluiden tulisi mahdollistaa vuorovaikutteinen asiointi ulosoton kanssa. Tämä edellyttää ulosoton tietojärjestelmän kehittämistä.

Tietotekniikan mahdollisuuksien hyödyntäminen asiakirjojen lähettämässä asianosaisille on toistaiseksi vähäistä lukuun ottamatta eräitä tietojärjestelmähakijoille sähköisesti toimitettavia tiedoksiantoja. Asianosainen voi ilmoittaa tiedoksianto-osoitteeksi postiosoitteen rinnalle sähköpostiosoitteen tai muun osoitteen. Sähköisen tiedonsiirron osoitteen ilmoittaminen on vapaaehtoista ja käytännössä vähäistä. Näin ollen ilmoitukset ja tiedoksiannot asianosaisille lähetetään tietojärjestelmähakijoita lukuun ottamatta yleensä postitse. Ulosottolaitokselle aiheutuu postitse lähetettävistä kirjeistä vuosittain 2,7 miljoonan euron postituskustannukset.

Tiedoksiannoissa tulisi pyrkiä hyödyntämään sähköisiä tiedoksiantomahdollisuuksia nykyistä enemmän. Osa ilmoituksista toimitetaan jo nykyisin Postin Netposti-palvelun kautta. Sähköistä toimitusta käytetään, jos vastaanottaja on ottanut palvelun käyttöönsä. Netposti-palvelun kautta kirjeen lähettämiseksi ulosottolaitokselle syntyvät kustannukset ovat pienemmät kuin kustannukset tavallisen kirjeen lähettämiseksi. Toistaiseksi palvelun käyttö on vähäistä. Netposti-palvelun käytön odotetaan lisääntyvän tulevaisuudessa, mikä lisää jossain määrin sähköisiä tiedoksiantoja ja siten laskee tiedoksiannoista aiheutuvia kustannuksia. Tiedoksiantomenettelyn sähköistämistä ei kuitenkaan voi jättää yksin Postin palvelujen kehittymisen varaan.

Asian valmistelussa on selvitetty mahdollisuutta asettaa asianosaisille ensisijainen velvollisuus ilmoittaa tiedoksianto-osoitteeksi sähköpostiosoite. Asianosaisella säilyisi kuitenkin mahdollisuus ilmoittaa halutessaan postiosoite. Ulosottomiehen lähettämät asiakirjat sisältävät hyvin usein ainakin joitain salassa pidettäviä tietoja. Sen vuoksi asiakirjojen lähettämisen tulisi tapahtua tietoturvallisella tavalla. Ulosoton käytettävissä olevat tietoturvalliset asiakirjojen lähettämismahdollisuudet eivät kuitenkaan vastaanottajan kannalta ole kovin käytännöllisiä muun muassa siksi, että viesti on luettavissa vain yhdeltä laitteelta rajoitetun ajan.

Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori on kehittänyt Kansalaisen asiointitili – nimisen palvelun, joka on kansalaisten ja viranomaisten sähköisen asioinnin vuorovaikutteinen viestintäkanava ja hallinnollisten asiakirjojen keskitetty sähköinen tiedoksiantopaikka. Viranomaisella voi toimittaa asiointitilin käyttäjälle tiedoksiantoja asiointitilille. Järjestelmä toimittaa viranomaiselle koneellisen kuittauksen siitä, milloin viesti on toimitettu käyttäjän asiointitilille. Käyttäjä voi puolestaan toimittaa asiointitilin kautta viestejä niille palveluun liittyneille viranomaisille, jotka ovat mahdollistaneet käyttäjän lähettämien viestien vastaanottamisen. Käyttäjän on ottaessaan tilin käyttöönsä ilmoitettava sähköpostiosoite, puhelinnumero tai molemmat, joihin käyttäjälle lähetetään heräteviesti, kun hänelle on tullut asiointitilille viesti. Puolen vuoden välein järjestelmä kehottaa tarkistamaan yhteystietojen ajantasaisuuden. Käyttäjä voi koska tahansa lopettaa asiointitilin käytön, jolloin hän saa tiedoksiannot postitse. Jär-

jestelmä on tietoturvallinen. Rekisteröityminen ja kirjautuminen järjestelmään edellyttävät vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain (617/2009) mukaista vahvaa sähköistä tunnistamista.

Tiedoksiantojen sähköistä toimittamista tulisi edistää käyttämällä hyväksi valtakunnallista kansalaisen asiointitiliä ja jatkossa myös yrityksen asiointitiliä, joka on kehitteillä. Asiointitilin käytön odotetaan jatkossa lisääntyvän kansalaisen ja yrityksen palvelunäkymien käyttöönoton myötä. Suuret toimijat, kuten Kansaneläkelaitos ja Verohallinto, suunnittelevat asiointitiliin ja palvelunäkymiin liittymistä. Tavoitteena on, että ulosoton tietojärjestelmästä lähetettävät asiakirjat voitaisiin lähettää kansalaisen ja yrityksen asiointitilille. Vaikeasti ratkaistavien tietoturvakysymysten vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista luoda välivaiheen järjestelyä, jossa tiedoksiannot toimitettaisiin asianosaisille sähköpostitse suoraan ulosoton tietojärjestelmästä. Nykyiseen tapaan ilmoitusten ja tiedoksiantojen lähettäminen sähköpostitse on yksittäistapauksessa luonnollisesti mahdollista.

Ulosottoasiaa koskevat asiakirjat annetaan pääsääntöisesti tiedoksi tavallisena tiedoksiantona, eli nykyisin käytännössä tavallisella kirjeellä. Asiakirjojen toimittamiseen asiointitilille sovelletaan sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia (13/2003). Tavalliseen sähköiseen tiedoksiantoon sovelletaan lain 19 §:ää. Asiakirjan toimittaminen sähköisesti edellyttää aina vastaanottajan suostumusta. Lain esitöiden mukaan suostumukselle ei aseteta muotovaatimuksia. Keskeistä on, että suostumuksen antaja ymmärtää, että tiedoksianto voidaan toimittaa hänelle sähköisesti. Suostumus voi olla yksittäistä asiaa koskeva tai yleisempi. Suostumuksen antaminen voidaan toteuttaa esimerkiksi siten, että sähköisessä lomakkeessa on erityinen kohta, jossa henkilö voi ilmoittaa halutun tiedoksiantotavan tai muuttaa aikaisemmin ilmoittamaansa tiedoksiantotapaa. Samoin esimerkiksi vain sähköisen yhteystiedon ilmoittaminen asiaa vireillepantaessa voi hallituksen esityksen mukaan olla suostumus (HE 111/2010 vp).

Asiointitilin käyttöehtojen mukaan käyttäjä antaa asiointitilin käyttöehdot hyväksyessään yleisen suostumuksen siihen, että asiointitiliin liitetyt viranomaiset saavat toimittaa hänelle tiedoksiantoja sähköisesti asiointitilille. Käyttäjän on hyväksyttävä asiointitilin käyttöehdot ennen kuin hän voi ottaa asiointitilin käyttöönsä. Asiointitiliä luotaessa on katsottu, että yleinen suostumus asiakirjan sähköiseen toimittamiseen viranomaisilta on riittävä. Suostumus kattaa tiedoksiantojen vastaanottamisen myös viranomaisilta, jotka liittyvät asiointitiliin kansalaisen jo otettua asiointitilin käyttöönsä.

Ennen kuin viranomainen liittyy asiointitilin käyttäjäksi, sen pitää selvittää, tarvitaanko asiakirjojen lähettämiseen asiointitilin kautta lisäksi erityinen suostumus. Jos erityinen suostumus tarvitaan, viranomaisen tulee pystyä kysymään suostumus omassa sähköisessä palvelussaan ennen tiedoksiannon toimittamista asiointitilin kautta.

Jos kysymys on tilanteesta, jossa henkilö tilaa asiointitilin kautta asiakirjan, ei tarvetta erillisen suostumuksen pyytämiseksi ole. Tilaaminen itsessään sisältää jo suostumuksen sille, että myös asiakirja voidaan toimittaa asiointitilille. Ulosottokaaren 1 luvun 34 §:n mukaisen velallisen ulosottoasiat -tulosteen tilaaminen palveluun on jo nykyisin mahdollista. Tilanne on sen sijaan toinen, kun kysymys on ulosottokaaren 3 luvun 37—41 §:n mukaisesta tiedoksiannosta. Tiedoksianto voitaisiin voimassa olevan lainsäädännön mukaan toimittaa asiointitilille vain, jos henkilö on ilmoittanut tiedoksianto-osoitteeksi asiointitilin.

Tiedoksiantojen toimittamista asiointitilille tulisi helpottaa, jotta postitiedoksiannoista voitaisiin siirtä kustannustehokkaampaan tiedoksiantojen toimittamiseen sähköisesti. Tällöin on

HE 137/2015 vp

pohdittava, tuleeko tiedoksiannon toimittamisen asiointitilille edellyttää erillistä suostumusta vai riittääkö, että henkilö on ottanut asiointitilin käyttöönsä.

Erillisen suostumuksen pyytäminen asiointitilin käyttöön ei juuri muuttaisi nykytilaa. Tällainen suostumus voisi lähinnä olla se, että asianosainen ilmoittaa asiointitilin tiedoksianto-osoitteeksi tai erikseen tiedusteltaessa antaa hyväksyntänsä tiedoksiannon toimittamiseen asiointitilille. Tällainen menettely johtaisi todennäköisesti siihen, etteivät sähköiset tiedoksiannot yleistyisi toivotulla tavalla.

Yhteiskunnassa on siirrytty enenevässä määrin sähköiseen tiedonvaihtoon. Sähköistä toimintaympäristöä kehitetään julkishallinnossa jatkuvasti. Juha Sipilän hallituksen ohjelmassa julkisten palvelujen digitalisointi mainitaan hallituskauden kärkihankkeena. Esityksessä ehdotetaan, että tiedoksianto-osoitteena voitaisiin käyttää sähköisen asiointijärjestelmän tiedonsiirron osoitetta, jos henkilö on ottanut sähköisen asiointijärjestelmän käyttöönsä. Erillistä suostumusta ulosottoasiaa koskevien asiakirjojen toimittamiseen asiointitilille ei siten tarvittaisi, vaan asiointitilin käyttöön ottamisen yhteydessä annettu yleinen suostumus olisi riittävä. Ehdotettu menettely toisi kustannussäästöjä vähitellen asiointitilin käytön yleistyessä. Säästöt olisivat aluksi pienempiä, mutta niiden arvioidaan nousevan vuodesta 2019 lukien 900 000 euroon vuodessa edellyttäen, että asiointitilin käyttö yleistyy.

Tiedoksiannon vastaanottajalla olisi aina mahdollisuus ilmoittaa ulosottomiehelle, ettei hän halua vastaanottaa tiedoksiantoja sähköisen asiointijärjestelmän kautta. Vaikka hänellä siis olisi käytössään asiointitili, hän voisi kieltää sen käyttämisen ulosottoa koskevien asiakirjojen tiedoksiantoon. Asiointitiliä voitaisiin siis lähtökohtaisesti pitää tiedoksianto-osoitteena ulosottoasioissa, mutta henkilö voisi pyytää, että asiakirjat lähetetään johonkin muuhun osoitteeseen.

Ehdotus ei vaarantaisi tiedoksiannon vastaanottajan oikeusturvaa, sillä henkilö voisi aina ilmoittaa ulosottomiehelle haluavansa asiakirjat johonkin muuhun osoitteeseen. Hän voi myös koska tahansa lopettaa asiointitilin käytön, jolloin hän saa tiedoksiannot postitse. Asiointitilille saapuneista viesteistä tulee hänelle ilmoitus sähköpostitse ja tekstiviestillä. Näin ollen järjestelmässä on riittävästi varmistauduttu siitä, että asiointitilille lähetetty asiakirja tulee henkilön tietoon myös silloin, kun käytetään tavallista tiedoksiantoa. Esiitetty ratkaisumalli ei myöskään pakottaisi ketään sähköiseen asiointiin, sillä asiakirjat voitaisiin toimittaa tiedoksi sähköiseen asiointijärjestelmään vain niille henkilöille, jotka ovat ottaneet itselleen käyttöön asiointitilin.

Todisteellisesta tiedoksiannosta ulosottoasioissa säädetään ulosottokaaren 3 luvun 40—41 §:ssä. Asiointitiliä voidaan käyttää todisteelliseen sähköiseen tiedoksiantoon sähköisestä asiointista viranomais toiminnassa annetun lain 18 §:ssä säädetyin edellytyksin. Asiointitili lähetetään asianosaiselle ilmoituksen siitä, että asiakirja on noudettavissa asiointitililtä. Asianosaisen tulee kuitata tiedoksianto vastaanotetuksi ennen avaamista. Asiointitili toimittaa ulosottoviranomaiselle koneellisen kuittauksen vastaanottajan kuittauksesta ja vastaanottoajasta. Asiakirja on annettu todisteellisesti tiedoksi asianosaiselle, kun hän on kuitannut sen vastaanotetuksi. Jos asiakirjaa ei ole noudettu asiointitililtä seitsemän päivän kuluessa, asiakirja toimitetaan tiedoksi muulla tavoin todisteellisesti. Todisteelliseen tiedoksiantoon asiointitilille ei liity oikeusturvakysymyksiä, joita tulisi erikseen arvioida.

2.3 Myynti

Ulosottolainsäädännön kokonaisuudistuksen kolmannessa vaiheessa uudistettiin ulosmitatun omaisuuden myyntiä koskevat säännökset. Huutokaupan oletettiin säilyvän pääasiallisena myyntitapana, mutta vapaa myynti tuli sen rinnalla tietyin edellytyksin mahdolliseksi. Lähtökohtana oli, että omaisuuden myyntimuodon pitää määräytyä sen mukaan, mikä kulloinkin on tosiasiallisesti paras myyntitapa. Lakiin otettiin nimenomainen säännös siitä, että myyntitavan valinnassa tulee ottaa huomioon saatavissa oleva kauppahinta, myyntikustannukset ja myyntin vaatima aika.

Ulosottokaaren mukaan vain ulosottomiehen huutokaupalla toimittama myynti on huutokaupalla tapahtuvaa myyntiä. Kun ulosottomies toimittaa myynnin muulla tavoin kuin huutokaupalla tai myynnin toimittaa yksityinen joko julkisella huutokaupalla tai muulla tavoin, sovelletaan vapaata myyntiä koskevia säännöksiä, joista säädetään ulosottokaaren 5 luvun 75—80 §:ssä. Ulosottomiehen internetissä tapahtuvalla avoimella huutokaupalla suorittama myynti on siten vapaata myyntiä, eikä ulosottokaareissa tarkoitettu huutokauppa.

Heti myyntisäännösten muuttamista koskevan lain voimaantulovuonna 2007 vapaa myynti myyntitapana ohitti kiinteistöjen myyntien määrässä huutokaupan. Kihlakunnanvoudit olivat siten arvioineet, että enemmistössä tapauksia vapaa myynti johtaa parempaan tulokseen kuin huutokauppa. Vuonna 2014 huutokaupalla myytiin enää noin 12 prosenttia asunto-osakkeista, 8 prosenttia muusta irtaimesta omaisuudesta ja 8 prosenttia kiinteistöistä. Valtaosa myynneistä tapahtuu vapaana myyntinä, josta on käytännössä muodostunut yleisin myyntitapa.

Omaisuuden myyntiin liittyvä työmäärä on ulosottovirastoissa kasvanut merkittävästi, sillä ulosmitatun omaisuuden myyntien määrät ovat lisääntyneet vuosi vuodelta. Vuodesta 2007 vuoteen 2014 asunto-osakkeiden myynnit ovat yli nelinkertaistuneet, muut irtaimen omaisuuden myynnit yli kaksinkertaistuneet, kiinteistöjen myynnit kolminkertaistuneet ja rauenneet kiinteistöjen myynnit seitsenkertaistuneet. Omaisuuden myyntiä koskevia säännöksiä olisi tarkasteltava menettelyn nopeuttamiseksi ja työmäärän vähentämiseksi siten, ettei asianosaisten oikeusturvaa kuitenkaan vaaranneta.

Ulosottokaaren myyntitapojen jaottelu huutokauppaan ja vapaaseen myyntiin on toiminut käytännössä hyvin. Huutokauppa koskeva menettely on tiukasti säänneltyä ja huutokauppa myyntitapana on käytettävissä aina. Niin sanottu vapaa yksityismyynti taas on väljemmin säänneltyä, mutta edellytykset sille on säädetty tiukoiksi. Internetissä tapahtuvaa avointa huutokauppa ei pidetä huutokauppana vaan vapaana myyntinä riippumatta siitä, toimittaako sen ulosottomies vai yksityinen. Tämä jako on selkeyden vuoksi syytä säilyttää jatkossakin. Myös vapaan myynnin jaottelu yksityisen toimittamaan julkiseen huutokauppaan (UK 5:75), ulosottomiehen toimittamaan vapaaseen myyntiin (UK 5:76) ja muuhun vapaaseen myyntiin eli niin sanottuun vapaaseen yksityismyyntiin (UK 5:77) on toimiva.

Uudistettaessa ulosottokaaren myyntiä koskevia säännöksiä kymmenen vuotta sitten pelättiin, että vapaassa myynnissä omaisuuden hinta muodostuisi alhaisemmaksi kuin huutokaupassa. Tällöin ei ollut olemassa internetissä tapahtuvia huutokauppapalveluja, kuten nykyisin. Näiden palveluiden kautta ulosmitatut kohteet saadaan valtakunnallisten ja myös ulkomaisten markkinoiden tietoisuuteen, seurattaviksi ja tarjottaviksi reaaliaikaisesti.

Ulosottokaaren 5 luvun 76 §:n mukaan omaisuuden myynti ulosottomiehen toimittamana vapaana myyntinä ilman asianosaisten suostumusta edellyttää muun muassa, että kauppahinta vastaa selvitysten mukaista käypää hintaa. Huutokaupassa sovellettavan vähimmäishintasään-

nöksen mukaan taas edellytetään, ettei tarjous alita selvästi omaisuuden käypää hintaa paikakunnalla. Selvitysten mukaisen käyvän hinnan vaatimus on osoittautunut ongelmalliseksi.

Usein kiinteistönvälittäjien arviot asuntojen hinnoista ovat liian korkeita. Kun ulosottomies myy ulosmitattua omaisuutta, hinta ei välttämättä muodostu samaksi kuin normaalissa yksityisten välisessä kaupassa. Vastuu myyntikohteen virheestä on erilainen. Ostaja kantaa riskin muun muassa siitä, että omistusoikeuden siirtyminen kaupan kohteena olevaan omaisuuteen pitkittyy, jos velallinen valittaa myynnistä. Velallinen saatetaan joutua häättämään asunnosta ja hänen tavaransa viemään pois. Näistä syistä ei voida olettaa, että hinta muodostuisi samaksi kuin ulosmittaamattoman omaisuuden myynnissä.

Ulosottomies myy säännöksen perusteella omaisuutta internetissä tapahtuvalla avoimella huutokaupalla. Internetissä sähköisiin tarjouksiin perustuva huutokauppa on nykyisin valtakunnallinen markkinapaikka, jossa myytävän omaisuuden käypä hinta osaltaan muodostuu. Syytä edellyttää internetin välityksellä tapahtuvassa myynnissä korkeampaa vähimmäishintaa kuin huutokaupassa ei nykyisin enää ole. On perusteltua, että vaadittava vähimmäishinta olisi sama riippumatta siitä, onko kysymys huutokaupasta vai internetin välityksellä tapahtuvasta avoimesta huutokaupasta. Ulosottomiehellä on lisäksi 5 luvun 2 §:n 1 momentin nojalla aina velvollisuus pyrkiä myynnissä hyvään tulokseen.

Huutokauppojen siirtyminen internetiin on syytä ottaa huomioon myös ulosottokaaren 5 luvun 75 §:ssä, joka mahdollistaa irtaimen omaisuuden myymisen yksityisen toimittamalla julkisella huutokaupalla. Ulosottomiehen tulisi voida antaa irtaimen omaisuuden myynti yksityisen toimittavaksi julkisen huutokaupan lisäksi avoimella sähköisellä huutokaupalla.

Omaisuuden myyntiä koskeva menettely on osoittautunut pääosin toimivaksi ja asianosaisten oikeusturvan kannalta kohtuulliseksi. Käytännössä ongelmallisena voidaan pitää sitä, että kiinteistöjen myynneistä noin viidennes raukeaa. Huutokauppojen raukeamisprosentti on korkea, 45 prosenttia, kun taas ulosottomiehen toimittamista vapaista myynneistä raukeaa 24 prosenttia ja niin sanotuista vapaista yksityismyynneistä vain kahdeksan prosenttia. Eroon vaikuttaa myynnin luonne. Vapaata yksityismyyntiä voidaan käyttää vain silloin, kun velallinen on yhteistyöhaluinen ja itse antaa omaisuuden myyntiin. Kohde voi olla myynnissä myös pidempään. Huutokauppaa taas käytetään enemmän silloin, kun asia on riitainen, kohde on vaativa tai myynti ei ole muilla myyntitavoilla onnistunut. Toisaalta huutokaupassa voidaan saada vapaata myyntiä parempi hinta esimerkiksi silloin, kun markkinatilanne on hyvä ja hintataso on vakiintunut.

Ulosmitattua omaisuutta voidaan myydä enintään kaksi kertaa. Myynti voi raueta hakijan peruutettua hakemuksensa esimerkiksi maksun johdosta, mutta yleisin syy myynnin raukeamiseen on, ettei kohteesta saada toisellakaan myyntiyrityksellä hyväksyttävää hintaa. Tähän voi olla monia syitä, kuten väärä ajoitus tai poikkeukselliset olosuhteet. Myynnin jatkaminen järjestämällä kolmas myyntiyritys ei ole voimassa olevan lain mukaan mahdollista. Ulosmittaus peruutetaan, minkä jälkeen velkoja voi pyytää uutta myyntiä, jolloin menettely alkaa uudelleen alusta. Tällaisen tilanteen välttämiseksi ehdotetaan, että kolmas myyntiyritys tulisi erityisesti syystä mahdolliseksi, jolloin myyntiä voidaan jatkaa jo valmistellulta pohjalta. Ehdotus vaikuttaisi työmäärää ja täytäntöönpanokuluja vähentävästi.

Kun omaisuus myydään niin sanotulla vapaalla yksityismyynnillä, vaateiden selvittämiseen sovellettava menettely on kiireellisessä tilanteessa usein liian joustamaton. Kiinteistönvälittäjän kautta tapahtuvissa myynneissä tarjoukset ovat yleensä voimassa 2—3 viikkoa. Käytettäessä asianosaisskeskustelun sijasta kirjallista valvontamenettelyä valvonnoille ja riitautuksille tulee varata yhteensä vähintään kuuden viikon määräaika. Sinä aikana tarjous ehtii umpeutua

eikä kauppa toteudu. Menettelyn nopeuttamiseksi ja joustavoittamiseksi valvonnoille varattava neljän viikon vähimmäismääräaika ehdotetaan lyhennettäväksi kahteen viikkoon, mitä voidaan pitää velkojan kannalta riittävänä. Lisäksi ehdotetaan, että riitautusmahdollisuutta ei tarvitsisi järjestää, jos se on ilmeisen tarpeeton. Kysymys olisi esimerkiksi tilanteesta, jossa asia on selvä eikä riitautuksia ole odotettavissa taikka odotettavissa olevilla riitautuksilla ei ole asian lopputuloksen kannalta merkitystä. Tällaisissa tilanteissa menettely nopeutuisi nykyiseen verrattuna neljällä viikolla. Velvollisuus järjestää riitautusmahdollisuus säilyisi kuitenkin pääsääntönä.

2.4 Passiivirekisteri

Valtakunnanvoudinviraston asettama työryhmä on selvittänyt mahdollisuuksia muuttaa passiivirekisterin luonne reaaliaikaiseksi ja siten velvoittaa velkoja ilmoittamaan saamistaan suorituksista ulosottomiehelle ajantasaisesti (Ulosottoimen rakennemuutoshanke, lainsäädäntötyöryhmän ensimmäinen mietintö, Valtakunnanvoudinviraston julkaisuja 2015:2). Työryhmä päätyi siihen, että reaaliaikaisen järjestelmän haitat ovat hyötyjä suuremmat, eikä siten ehdotanut muutosta. Koska valtaosa mietintöön saadusta lausuntopalautteesta tukee työryhmän kantaa, esitykseen ei sisälly tätä koskevaa ehdotusta.

Esityksessä ehdotetaan, ettei velkojalle enää erikseen ilmoitettaisi saatavan poistamisesta passiivirekisteristä. Passiivirekisteröinnin kestosta ilmoitettaisiin velkojalle jo siinä yhteydessä, kun hänelle lähetetään estetodistus ja ilmoitetaan saatavan merkitsemisestä passiivirekisteriin. Velkojan tehtävänä olisi seurata, milloin saatava poistetaan passiivirekisteristä.

Passiivirekisteröinnin päättymisilmoituksia lähetettiin vuonna 2014 yli 120 000 kappaletta, joista 43 prosenttia kirjeitse ja 57 prosenttia sähköisesti. Luopumalla passiivirekisteröinnin päättymisilmoituksen lähettämisestä säästetään postituskuluissa 25 000 euroa vuosittain.

2.5 Ulosoton kielisääntely

Ulosotokaareen ei sisälly nimenomaisia säännöksiä ulosottoasiassa käytettävästä kielestä. Kielilain (423/2003) 3 luvussa säädetään asian käsittelykielestä hallintoasiassa (12 §), hallintolainkäyttöasiassa (13 §), rikosasiassa (14 §), riita-asiassa (15 §), hakemusasiassa (16 §) ja muutoksenhakuasiassa hovioikeudessa ja korkeimmassa oikeudessa (17 §). Asian käsittelykielestä ulosottoasiassa ei ole omia säännöksiä.

Kielilain säätämiseen johtaneessa hallituksen esityksessä (HE 92/2002 vp s. 15) todetaan, ettei ulosotto ole hallintomenettelyä. Tarkoituksena lakia säädettäessä on ollut, että ulosottomenettelyyn sovellettaisiin riita-asian käsittelykieltä koskevia säännöksiä. Laista tämä ei kuitenkaan ilmene selkeästi. Käytännössä on ollut epäselvyyttä siitä, sovelletaanko ulosottomenettelyyn hallintoasiaa, hakemusasiaa vai riita-asiata koskevia säännöksiä. Myös eduskunnan oikeusasiamies on kiinnittänyt oikeusministeriön huomiota siihen, että kielisääntelyä tulisi tältä osin täsmentää.

Hallintoasioiden ja riita-asioiden käsittelykielen määräytymistä koskevat säännökset eivät merkittävästi eroa toisistaan. Hakemusasioissa puolestaan noudatetaan riita-asioiden säännöksiä. Pääsääntönä molemmissa menettelyissä on, että kaksikielisessä viranomaisessa käytetään asian käsittelykielenä asianosaisten kieltä. Tärkein ero säännösten välillä on, että riita-asiassa

erikieliset asianosaiset voivat sopia käsittelykielestä, mikä hallintoasiassa ei ole mahdollista. Seuraava peruste kielen valinnalle on molemmissa menettelyissä asianosaisten oikeus ja etu. Jos kielivalintaa ei voida tehdä tällä perusteella, käytetään viranomaisen virka-alueen väestön enemmistön kieltä.

Ulosottoasian asianosaisten kielellisten oikeuksien toteutumisen kannalta ei siten ole merkittävää eroa siinä, sovelletaanko ulosottoasian käsittelyssä hallinto-asian vai riita-asian säännöksiä.

Asianosaisen oikeus toimituskirjan ja muun asiakirjan käännökseen on puolestaan erilainen riippuen siitä, sovelletaanko hallintoasian vai riita-asian käsittelykieltä koskevia säännöksiä. Hallintoasiassa sovelletaan kielilain 20 §:n 1 momentin pääsääntöä, jonka mukaan valtion viranomaisen on annettava asianosaiselle pyynnöstä maksuton virallinen käännös haastehakemuksesta, päätöksestä, pöytäkirjasta tai muusta asiakirjasta, joka on laadittu toisella kuin asianosaisen kielellä. Käännösvelvollisuus rajoittuu tietoihin, jotka koskevat käännöstä pyytäneen asianosaisen oikeutta, etua tai velvollisuutta.

Sen sijaan riita- ja hakemusasiassa asianosaisella ei ole oikeutta maksuttomaan käännökseen asiakirjasta. Asianosaisen on huolehdittava käännöksen teettämisestä itse ja omalla kustannuksellaan. Tuomioistuimien voi kuitenkin asian laadun huomioon ottaen päättää asiasta toisin.

Käännösten osalta sääntely poikkeaa toisistaan merkittävästi hallintoasioiden ja riita-asioiden välillä. Ulosoton asianosaisen on tärkeää tietää, onko hänellä oikeus maksuttomaan käännökseen vai onko hänen huolehdittava käännöksen teettämisestä itse omalla kustannuksellaan.

Ulosotto on luonteeltaan lainkäyttöä, ei hallintomenettelyä. Ulosottolaitosta voidaan luonnehtia tuomioistuinlaitoksen ulkopuoliseksi lainkäyttöviranomaiseksi. Ulosottomenettely on riippumatonta ja puolueetonta, eikä ulosottomies koskaan edusta ulosottoasiassa toista viranomaista. Ulosotto toimii siten erillään kaikesta hallintotoimesta. Ulosottoon liittyvä virallistoimintaisuus ei tee siitä hallintomenettelyyn rinnastettavaa toimintaa. Ulosottoa voidaan pitää maksukyvyttömyysmenettelynä, vaikka se onkin tuomioistuimen ulkopuolella tapahtuvaa erillistä täytäntöönpanoa. Ulosotossa tehdään jatkuvasti lainkäytön alaan kuuluvia päätöksiä, kuten päätetään asianosaisten materiaalisista oikeuksista ja velvollisuuksista. Näistä syistä kielisääntelyn määräytyminen hallintoasioita koskevan sääntelyn mukaan ei olisi perusteltua, eikä sitä ole kielilakia säädettäessä tarkoitettu.

Ulosotossa pannaan täytäntöön päätöksiä, joiden peruste voi olla joko yksityis- tai julkisoikeudellinen. On kuitenkin perusteltua, ettei kielisääntely riipu täytäntöönpanoperusteen luonteesta, vaan määräytyy ulosottomenettelyssä aina samalla tavoin. Tällöin kielelliset oikeudet eivät voi toteutua ulosotossa täysin samalla tavoin kuin ne toteutuvat ulosottoperusteen antamiseen johtaneessa menettelyssä. Kielellisten oikeuksien toteutumisen kannalta ei voida pitää kohtuuttomana sitä, että asianosaisella ei olisi oikeutta ulosottomenettelyyn liittyvän asiakirjan maksuttomaan käännökseen, vaikka itse ulosottoperusteen antamiseen liittyvässä menettelyssä oikeus käännökseen olisi ollut.

Konkurssi-, yrityssaneeraus- tai yksityishenkilön velkajärjestelyasiassa asianosaisella ei ole oikeutta saada asiakirjan käännöstä maksutta. Nämä menettelyt ovat yleistäytäntöönpanoa ja eroavat monessa suhteessa ulosottomenettelystä, jota leimaa virallistoimintaisuus. Perusteltuna voidaan kuitenkin pitää sitä, ettei sääntely ulosoton osalta ole erilainen. Käännösten toimitaminen ulosottoviranomaisen kustannuksella lisäisi myös käännöksistä aiheutuvia kustannuksia. Käännöskustannusten kasvu olisi todennäköisesti melko vähäinen, mutta ristiriidassa esityksen tavoitteiden kanssa vähentää ulosottoviranomaiselle aiheutuvia kustannuksia. Näistä

syistä ehdotetaan selvennettäväksi, että ulosottoasiassa sovelletaan riita-asiaa koskevia kielilain säännöksiä. Teknisesti selvennys ehdotetaan tehtäväksi lisäämällä ulosottokaareen viittaussäännös kielilain säännöksiin käsittelykielen määräytymisestä riita-asiaassa.

Kielilaki on yleislaki, jota sovelletaan ulosottoasian käsittelyssä myös muilta osin. Kielilain keskeisiä säännöksiä ovat 10 §:ssä säädetty yksilön oikeus käyttää omaa kieltään viranomaisessa ja 23 §:ssä säädetty viranomaisen velvollisuus toteuttaa kielellisiä oikeuksia. Hakijalla on kielilain 10 §:n nojalla oikeus toimittaa hakemus omalla äidinkielellään. Esityksessä ehdotettu selvennys ei millään tavalla rajoita näiden säännösten soveltamista.

Ulosottomenettelyssä olennainen on myös kielilain 19 §:n 3 momentti, jonka mukaan ilmoituksissa, kutsuissa ja kirjeissä, jotka lähetetään asianosaiselle tai sille, jolle lain mukaan on ilmoitettava vireillä olevasta tai vireille tulevasta asiasta, kaksikielisen viranomaisen on asian käsittelykielestä riippumatta käytettävä vastaanottajan kieltä, jos se on tiedossa tai kohtuudella selvitetävissä, taikka sekä suomea että ruotsia. Ulosottomies näkee väestötietojärjestelmästä, onko vastaajan äidinkieli suomi vai ruotsi. Ulosottoasiaa koskevat ilmoitukset lähetetään vastaajalle hänen väestötietojärjestelmästä ilmenevällä äidinkielellään. Vastaaja voi myös ilmoittaa haluavansa ilmoitukset toisella kielellä, suomeksi tai ruotsiksi. Tämä ei kuitenkaan koske Ahvenanmaata, jossa ilmoitukset toimitetaan Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) nojalla aina ruotsiksi.

Saamelaisten oikeudesta käyttää saamen kieltä viranomaisessa säädetään saamen kielilaissa (1086/2003), jota sovelletaan myös ulosottomenettelyssä.

2.6 Velan vanhentuminen

Velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003, jäljempänä vanhentumislaki) 11 §:ssä säädetään oikeudellisista katkaisutoimista. Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan velan vanhentuminen katkeaa muun muassa, kun velkoja panee vireille saatavaa koskevan kanteen tai ulosottoasian taikka kun velka muutoin otetaan huomioon ulosottomenettelyssä. Saman pykälän 3 momentin mukaan jos velkoja peruuttaa hakemuksensa tai asian käsittely päättyy muusta syystä ilman, että tiedoksianto tai muu lain edellyttämä ilmoitus velkojan vaatimuksesta on toimitettu velalliselle, vanhentumisajan ei katsota katkenneen. Tällöin velka vanhentuu kuitenkin aikaisintaan yhden vuoden kuluessa menettelyn päättymisestä. Vanhentumisaikaa voidaan pidentää tällä tavoin vain yhden kerran.

Korkein oikeus on ennakkopäätöksessään KKO 2012:107 katsonut, että ulosottomenettely ei johtanut saatavan vanhentumisen katkeamiseen, kun ulosottomenettely oli päättynyt ilman, että velallisen oli selvitetty saaneen tietoa ulosottoasiasta. Kyseessä olevassa tapauksessa ulosotoviranomainen oli yrittänyt tavoittaa velallista tiedossaan olleeseen postiosoitteeseen, ja muutoinkin menetellyt ulosottokaaren edellyttämällä tavalla. Ennakkopäätöksen mukaan ulosottohakemuksen vireilletulolla on vanhentumisen katkaiseva vaikutus vain, jos velallinen saa vireilletuloilmoituksen, ennakkoilmoituksen tai jälki-ilmoituksen tiedokseen. Ennakkopäätöksessä KKO 2015:28 korkein oikeus on ollut samalla kannalla, joskin äänestyksen jälkeen.

Korkeimman oikeuden omaksuma tulkinta tarkoittaa, ettei esimerkiksi ulosottoasian vireillepano välttämättä katkaise vanhentumista edes niissä tapauksissa, joissa viranomainen on menetellyt täysin lain edellyttämällä tavalla. Tätä voidaan pitää velkojan oikeusturvan kannalta epätydyttävänä tilanteena.

Vanhentumislakia säädettäessä yleistä vanhentumisaikaa lyhennettiin tuntuvasti. Samalla pyrittiin huolehtimaan siitä, että velkojalla on riittävän tehokkaat mahdollisuudet vanhentumisen katkaisemiseen. Tarkoituksena oli, ettei velallinen voi piileskelemällä tai olemalla muutoin vaikeasti tavoitettavissa estää vanhentumisen katkaisemista. Tähän liittyen katsottiin, ettei lakiin ole tarpeen sisällyttää säännöksiä erityismenettelystä, joka katkaisisi vanhentumisajan paikoilevia tai asuinpaikaltaan tuntemattomia velallisia vastaan. Ulosoton osalta hallituksen esityksessä (HE 187/2002 vp s. 61) todetaan nimenomaisesti, että vanhentuminen katkeaisi silloinkin, kun velallisen olinpaikka jää tuntemattomaksi eikä edes tietoa ulosoton vireilletulosta voida toimittaa.

Ulosottomenettelyssä oikeuskäytännössä omaksuttu tulkinta johtaa siihen, että ulosottomiehelle asetettujen lakisääteisten velvollisuuksien noudattaminen vaikeutuu merkittävästi. Ulosotokaaren 2 luvun 1 §:n mukaan ulosottomiehen on tarkistettava, ettei saatava ole vanhentunut, sekä pyydettävä asianosaisilta selvitystä, jos oikeuden lakkaamisesta on epäselvyyttä. Kun saman ulosottooperusteen nojalla tehdään hakemus toistamiseen, ulosottomies joutuu selvittämään, onko velallinen saanut tiedokseen jonkin ulosotokaaren mukaisen ilmoituksen. Tällaisen selvitystyön tekeminen ei ole tarkoituksenmukaista eikä siihen ole riittävästi resursseja.

Koska vanhentumislain 11 §:n 3 momentti on osoittautunut tulkinnanvaraiseksi ja sitä on oikeuskäytännössä tulkittu alkuperäisestä tarkoituksestaan poikkeavalla tavalla, momenttia ehdotetaan selvennettäväksi. Ehdotuksen mukaan vanhentumisen ei katsottaisi katkenneen silloin, kun velkoja peruuttaa hakemuksensa tai asian käsittely päättyy muusta syystä ilman, että velalliselle on toimitettu sellaista tiedoksiantoa tai muuta velkojan vaatimusta koskevaa ilmoitusta, joka lain mukaan olisi ollut toimitettava. Momenttia ei näin ollen sovellettaisi, jos menettelyyn kuuluva tiedoksianto velalliselle on jätetty toimittamatta sillä perusteella, ettei sitä lain mukaan ole tarvinnut kyseisessä tapauksessa toimittaa. Esimerkiksi ulosoton osalta tämä tarkoittaisi, että vanhentuminen voisi katketa ilman, että velallinen on saanut tiedokseen mitään ulosotokaareissa tarkoitetuista ilmoituksista, jos asiassa on tiedoksiannon suhteen menetyksiä lain mukaisesti.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Valtiontaloudelliset vaikutukset ja vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksellä pyritään yksinkertaistamaan ja joustavoittamaan ulosottomenettelyä ja saamaan aikaan kustannussäästöjä lisäämällä sähköistä asiointia ja vähentämällä sen myötä ulosoton postituskuluja.

Ulosoton tietojärjestelmästä lähetettävät asiakirjat toimitetaan sähköisesti Postiin tulostettaviksi ja kuoritettaviksi (iPost-kirjeet). Lisäksi ulosottovirastoista lähetetään kirjeitä manuaalisesti. Ulosottolaitoksen postituskulut ovat noin 2,7 miljoonaa euroa vuositasona. Ulosoton tietojärjestelmästä lähetettävien asiakirjojen (iPost-kirjeet) postituskulujen määrä on noin 2 miljoonaa euroa ja ulosottovirastoista käsin lähetettävän postin postituskulut noin 700 000 euroa vuodessa. IPost-kirjeiden lähettäminen ei vaadi ulosoton henkilötyötä. Sen sijaan ulosottovirastoissa manuaalisesti käsitellyn postin henkilötyön määrän arvioidaan olevan noin 16 henkilövuotta.

Esityksessä ehdotetaan, että ulosoton asianosaisen tiedoksianto-osoitteena voitaisiin käyttää kansalaisen tai yrityksen asiointitiliä. Siirtymällä entistä enemmän sähköiseen tiedoksiintoon asiointitilille pyritään saamaan aikaan vuositasona 25 prosentin säästöt iPost-kirjeiden posti-

HE 137/2015 vp

uloskuluissa (500 000 euroa). Tavoitteena manuaalikirjeiden osalta on säästää sähköiseen tiedoksiantoon siirtymällä 3 henkilötyövuotta (3 htv x 75 000 € = 225 000 euroa) ja 25 prosenttia postituskuluista (175 000 euroa). Säästöjen arvioidaan kasvavan vuosittain sitä mukaa, kun ulosoton asiakkaat ottavat asiointitilin käyttöönsä. Yhteensä arvioidaan sähköiseen asiointiin siirtymällä saavutettavan säästöä postitukseen liittyvissä kuluissa vuonna 2017 180 000 euroa, vuonna 2018 450 000 euroa ja 900 000 euroa vuositasolla vuodesta 2019 alkaen.

Luopumalla määräaikaismuutosten lähettämisestä arvioidaan säästettävän postituskuluissa noin 55 000 euroa vuodessa sekä luopumalla passiivisaatavan päättymisilmoituksista noin 25 000 euroa vuodessa.

Ulosoton myyntiä koskevien ehdotusten tavoitteena on sujuvoittaa ja tehostaa omaisuuden myyntimenettelyä. Mahdollistamalla kolmas myyntiyritys vähennettäisiin myyntiin liittyvää henkilötyön määrää, kun menettelyä ei tarvitsisi aloittaa alusta toisen myyntiyrityksen jälkeen. Samoin lieventämällä ulosottomiehen toimittaman vapaan myynnin edellytyksiä säästettäisiin henkilötyön kustannuksia sen myötä, että tarjoukset johtaisivat suuremmalla todennäköisyydellä kauppajen toteutumiseen.

Täsmentämällä vanhentumislain 11 §:n sanamuotoa pyritään selkeyttämään vanhentumisen katkaisemisen edellytyksiä. Ulosottomenettelyn kannalta ehdotus johtaa työmäärään väheneeseen, sillä vanhentumisen katkaisemisen selvittäminen uuden ulosottoyrityksen yhteydessä ei enää yleensä vaatisi kohtuuttomasti työtä.

Ulosottolaitoksen taloudellinen tilanne tiukkenee vuoteen 2019 mennessä 8 miljoonalla eurolla vuoteen 2014 verrattuna johtuen jo tehdyistä säästöpäätöksistä. Esityksellä pyritään osittain vastaamaan tiukkenevaan taloudelliseen tilanteeseen. Esityksellä ei siten ole budjettivaikutuksia, vaan kysymys on säästöistä, jotka ovat välttämättömiä toiminnan mukauttamiseksi kehyyden tiukkenevaan määrärahasuhteeseen. Loput tarvittavat säästöt on tarkoitus toteuttaa valmisteilla olevan ulosottolaitoksen rakenneuudistuksen yhteydessä.

3.2 Vaikutukset velallisten ja velkojien asemaan

Esityksen tarkoituksena on nopeuttaa ja yksinkertaistaa ulosottomenettelyä, mikä vaikuttaa myönteisesti myös velallisten ja velkojien asemaan. Edellä selostettuja sähköistä asiointia ja sähköistä tiedoksiantoa koskevat muutokset helpottaisivat asiointia ulosottoviranomaisen kanssa. Myyntiä koskevien säännösten muuttamisen tavoitteena on saada ulosmitatusta omaisuudesta mahdollisimman hyvä hinta mahdollisimman yksinkertaisessa ja nopeassa menettelyssä. Tämä on sekä velkojan että velallisen edun mukaista. Asian käsittelykielen täsmittäminen puolestaan selkeyttää asianosaisten kielellisiä oikeuksia. Esitys ei sisällä ehdotuksia, jotka vaikuttaisivat ulosmitattujen varojen jakautumiseen velkojien kesken tai velalliselta ulosmitattavan omaisuuden määrään tai laatuun.

Vanhentumislain 11 §:n muuttamisen tarkoituksena on selkeyttää säännöksen sisältöä vastaamaan lakia säädettäessä tarkoitettua sisältöä. Selkeytys tapahtuisi velkojan hyväksi ja lisäisi oikeusvarmuutta vähentämällä merkittävästi tilanteita, joissa kysymys vanhentumisaikojen katkeamisesta jäisi epävarmaksi. Velallisen kannalta ehdotus tarkoittaa sitä, että vanhentuminen voi katketa, vaikka ulosottoasian vireille tulo tulisi velallisen tietoon. Velallisella on kuitenkin aina mahdollisuus tarkistaa itseään koskevat tiedot ulosoton tietojärjestelmästä ja siten selvittää vanhentumisen katkeaminen helposti. Tiedon velallinen saa mistä tahansa ulosottovirastosta tai tilaamalla tulosteen oikeushallinnon sähköisen asiointipalvelun kautta.

4 Asian valmistelu

Oikeusministeriö on antanut Valtakunnanvoudinvirastolle toimeksiannon valmistella ulosotto-toimen rakenneuudistusta taloudellisen tuottavuuden parantamiseksi vaarantamatta asianosaisten oikeusturvaa. Toimeksianto perustuu Valtakunnanvoudinvirastolle asetettuihin tulostavoit-teisiin ja Oikeudenhoidon uudistamisohjelmaan vuosille 2013—2025.

Valtakunnanvoudinvirasto asetti 18 päivänä marraskuuta 2014 työryhmän valmistelemaan ulosottotoimen rakenneuudistusta varten tarvittavia lainmuutoksia. Työryhmä toimii Valta-kunnanvoudinviraston johdolla ja siinä on Valtakunnanvoudinviraston edustuksen lisäksi jä-senet oikeusministeriön lainvalmistelu- ja oikeushallinto-osastolta, Kanta-Hämeen, Varsinais-Suomen sekä Itä- ja Keski-Uudenmaan ulosottovirastoista.

Työryhmän tuli ensi vaiheessa selvittää viimeaikaisen oikeuskäytännön ja muun ulosottome-netteltyssä tapahtuneen kehityksen aiheuttamat muutostarpeet lainsäädäntöön. Samoin työryh-män tehtävänä oli selvittää mahdollisuus yksinkertaistaa ja nopeuttaa ulosottoprosesseja. Var-sinaisen rakenneuudistuksen valmistelu on tarkoitus toteuttaa myöhemmässä vaiheessa.

Työryhmä luovutti ensimmäisen mietintönsä 15 päivänä kesäkuuta 2015 (Valtakunnan-voudinviraston julkaisuja 2015:2).

Mietintöön saatu lausuntopalaute (27 lausuntoa) on pääosin myönteistä. Mietintöön saaduista lausunnoista on tehty tiivistelmä (Valtakunnanvoudinviraston julkaisuja 2015:3).

Lausunnonantajat suhtautuivat pääosin myönteisesti sähköistä tiedoksiantoa koskevaan ehdo-tukseen. Muutama lausunnonantaja, eduskunnan oikeusasiamies mukaan lukien, esitti kuiten-kin kielteisen tai varauksellisen kannan. Varauksellisissa lausunnoissa pääasiallisena huolen-aiheena oli, saako tiedoksiannon vastaanottaja tosiasiallisesti tiedon asiointitilille toimitetusta asiakirjasta. Säännöstä tiedoksiannosta asiointitilille on lausuntopalautteen valossa täsmennet-ty. Lisäksi asianomaisen mahdollisuudesta kieltää asiointitilin käyttö ulosottoasiaa koskevien asiakirjojen vastaanottamiseen ehdotetaan säädettäväksi nimenomaisesti. Esityksessä ei kui-tenkaan ole muutettu sitä lähtökohtaa, että asiointitilillä voidaan pitää tiedoksianto-osoitteena, jos asianosainen on ottanut asiointitilin käyttöönsä. Mietinnön julkaisemisen jälkeen asiointiti-lin teknistä järjestelmää on muutettu siten, että tilille saapuneesta viestistä lähtee pakollisesti tilin käyttäjälle ilmoitus sähköpostitse tai tekstiviestillä tai molemmilla. Tilit, joihin osoitetta heräteviestin lähettämiseksi ei ole määritelty, on poistettu käytöstä. Tämäkin vähentää mah-dollisuutta siihen, ettei asianosainen saisi asiakirjasta tietoa.

Mietinnössä ehdotettiin, että tiedoksianto-osoitteeksi olisi voitu tulkita ulosottomiehelle toimi-tetussa kirjoituksessa oleva merkintä sähköpostiosoitteesta tai muusta sähköisen tiedonsiirron osoitteesta. Voimassa olevan säännöksen mukaan vain kirjoitukseen merkittyä postiosoitetta voidaan pitää tiedoksianto-osoitteena. Muutama lausunnonantaja kiinnitti huomiota siihen, et-tä tiedoksianto-osoitteeksi saatettaisiin tulkita sähköpostiosoitteita, joita ei ole sellaisiksi tar-koitettu. Säännös on lausuntopalautteen johdosta säilytetty ennallaan, eikä sitä siis ehdoteta muutettavaksi.

Ulosottokaaren 5 luvun myyntiä koskevien säännösten muuttaminen sai lausunnonantajilta laajaa kannatusta. Lausuntopalautteen johdosta ulosottomiehen toimittamaa vapaata myyntiä koskevaan pykäläehdotukseen on tehty pienehkö korjaus. Eräät ulosottovirastot katsoivat, että menettelyä tulisi joustavoittaa ehdotettua enemmän ja jättää useampia asioita ulosottomiestä

HE 137/2015 vp

sitovan asianmukaisuuden vaatimuksen varaan. Ehdotuksia ei ole voitu toteuttaa oikeusturvavasyistä.

Kolme velkojia edustavaa lausunnonantajaa suhtautui kielteisesti siihen, ettei passiivirekisteröinnin päättymisestä enää ilmoitettaisi velkojille, ja yksi lausunnonantaja huomautti päättymisilmoituksen olevan velkojille tarpeellinen muistutus. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan ilmoituksesta luopumista. Tätä puoltaa tarve vähentää ulosottolaitokselle aiheutuvia postituskustannuksia. Passiivirekisteröinnin voimassaoloajasta ilmoitetaan velkojalle rekisteröinnin yhteydessä. Kohtuuttomana ei voida pitää sitä, että velkoja itse valvoo, milloin määräaika kuluu umpeen.

Kielisääntelyn selkeyttämiseen suhtauduttiin lausunnoissa pääosin myönteisesti. Eduskunnan oikeusasiamies kuitenkin katsoi, että ulosottoasioissa tulisi soveltaa kielilain hallintoasiaa koskevia säännöksiä. Lisäksi yksi lausunnonantaja huomautti, että asiaa tulisi tarkastella asianosaisten oikeusturvan kannalta. Asia on valmistelussa arvioitu uudelleen, mutta päädytty työryhmän ehdotuksen mukaisesti ehdottamaan kielilain riita-asioiden käsittelykieltä koskevien säännösten soveltamista ulosottomenettelyssä.

Vanhentumislain 11 §:n muuttamista pidettiin lausunnoissa tärkeänä. Kaksi lausunnonantajaa suhtautui siihen kuitenkin kielteisesti ja yksi piti tärkeänä sitä, että asia arvioidaan tarkemmin velallisen kannalta. Yhdessä lausunnossa esitettiin vanhentumislain 11 §:n 3 momentin kumoamista kokonaan. Eräissä lausunnoissa katsottiin, että säännöksen sanamuotoa tulisi yksinkertaistaa. Esityksessä säännöksen sanamuotoa onkin selkeytetty.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Ulosottokaari

1 luku Yleiset säännökset

31 §. *Todistus ulosottorekisteristä.* Pykälässä säädetään yleisöjulkisesta todistuksesta, joka jokaisella on oikeus saada nimeämästään henkilöstä ulosottoasian vastaajana. Todistus annetaan tulosteena ulosoton tietojärjestelmästä ja siitä ilmenevät pykälän 1 momentissa mainitut tiedot.

Pykälän 4 momenttiin tehtäisiin vähäinen tarkistus, jonka tarkoituksena on selventää sitä, että todistusta voi pyytää luonnollisen henkilön lisäksi myös oikeushenkilö. Voimassa olevan säännöksen mukaan ennen todistuksen antamista ulosoton tietojärjestelmään tallennetaan todistuksen pyytäjän nimi, ammatti ja asuinpaikka sekä keskeinen 3 momentissa tarkoitettu perustelu. Säännöstä muutettaisiin siten, että ammatin tallennusvelvollisuudesta luovuttaisiin ja asuinpaikan sijasta tietojärjestelmään voitaisiin tallentaa kotipaikka. Tällöin tallennettavat tiedot soveltuisivat myös oikeushenkilöön, joka pyytää yleisöjulkista todistusta. Tietojen luovuttamiseen teknisen käyttöyhteyden avulla sovellettaisiin kuten nykyisinkin 35 §:ää, jota ei ehdoteta muutettavaksi.

34 §. *Asianosaiselle annettava tuloste.* Pykälän 2 momentin mukaan jollei se ole ilmeisen tarpeetonta, asianosaisille tulee määräajoin antaa tietoja ulosoton tietojärjestelmästä ulosottoasiassa kertyneistä ja perimättä olevista määristä sekä muista vastaavista seikoista niin kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään. Tiedot voidaan antaa sähköisesti. Valtioneuvoston ulosottomenettelystä antaman asetuksen (1322/2007) 9 §:n mukaan määräaikaismoitus annetaan vuosittain maaliskuun 1. päivän tilanteen mukaisena.

Käytäntö on osoittanut, ettei tällaista kattavaa vuosittaista raportointivaihetta tarvita. Asianosaiset saavat riittävästi tietoa asian etenemisestä muun muassa tilityserittelystä tai kuitista, jossa ilmoitetaan kulloinenkin jäännössaattava. Määräaikaismoitus ei myöskään ole ajantasaisin tieto silloin, kun velallinen on maaliskuun ensimmäisen päivän jälkeen saanut tuoreemman kuitin. Tällöin määräaikaismoitus näyttää suurempaa saldoa, mikä on aiheuttanut hämmennystä ja turhia yhteydenottoja. Useat ammattivelkojat ovat myös pyytäneet, ettei määräaikaismoituksia lähetettäisi. Tietojärjestelmähakijoille niitä ei yleensä lähetetä, sillä tietojärjestelmähakijat eivät ole yleensä niitä halunneet.

Velallisella ja velkojalla on milloin vain mahdollisuus pyytää niin sanottu asianosaistuloste, josta säädetään pykälän 1 momentissa. Luonnollinen henkilö velallisena voi tilata asianosaistulosteen (velallisen ulosottoasiat -tuloste) oikeushallinnon sähköisestä asiointipalvelusta. Tarvetta ylläpitää vuosiraportointijärjestelmää ei ole. Siitä luopuminen säästää vuosittain noin 55 000 euron kustannukset. Näistä syistä ehdotetaan, että pykälän 2 momentti kumottaisiin.

3 luku Yleiset menettelysäännökset

1 §. *Ulosoton hakeminen.* Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan ulosottoa voidaan hakea sähköisellä viestillä vain sellaiselta paikalliselta ulosottoviranomaiselta, jolla on käytössä säh-

köisen viestin vastaanottamiseen soveltuva järjestelmä. Kohdan muotoilu johtuu siitä, ettei välittömästi säännöksen voimaantulon jälkeen kaikilla paikallisilla ulosottoviranomaisilla ollut mahdollisuutta vastaanottaa sähköisesti tehtyjä hakemuksia. Nykyisin ulosottohakemus voidaan toimittaa oikeushallinnon sähköisen asiointipalvelun kautta tai muutoin sähköistä tiedonsiirtomenetelmää käyttäen kaikille paikallisille ulosottoviranomaisille. Kohdasta poistettaisiin vanhentuneena rajoitus mahdollisuudesta toimittaa hakemus sähköisenä viestinä vain niille ulosottoviranomaisille, joilla on käytössä sähköisen viestin vastaanottamiseen soveltuva järjestelmä.

5 §. *Ulosottoperusteen liittäminen hakemukseen.* Pykälän *1 momentissa* säilytettäisiin pääsääntö, jonka mukaan ulosottoperuste on liitettävä hakemukseen. Jäljennökselle asetettuja vaatimuksia lievennettäisiin. Tavallinen oikeaksi todistamaton jäljennös ulosottoperusteesta riittäisi. Jos ulosottomies epäilisi jäljennöksen aitoutta, hän voisi pyytää hakijaa toimittamaan alkuperäisen ulosottoperusteen tai viranomaisen toimituskirjana antaman jäljennöksen.

Momentista poistettaisiin vanhentuneena maininta siitä, että täytäntöönpano voidaan suorittaa tavallisen jäljennöksen perusteella vain silloin, jos useampikertaisen perinnän vaaraa ei ole. Ulosoton valtakunnallisesta tietojärjestelmästä ilmenee, miltä osin ulosottoperusteelle on kertynyt suorituksia. Niitä ei enää merkitä alkuperäiseen ulosottoperusteeseen. Samoin poistettaisiin tähän liittyvä vastaajan kuulemisvelvollisuus.

Ulosottoperuste voitaisiin toimittaa ulosottoviranomaiselle sähköpostitse tai muuta sähköistä tiedonsiirtomenetelmää käyttäen. Yleensä se toimitettaisiin hakemuksen liitteenä.

Käytännössä ulosottoperustetta ei kuitenkaan yleensä tarvitse liittää hakemukseen pykälän 2 momentin nojalla, sillä tieto tuomioistuimen ratkaisusta välittyy ulosottoviranomaisille tuomiorekisterin kautta. Tuomiorekisteri on oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetun lain (372/2010) mukainen ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmä, joka perustuu tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuistaan (373/2010) annetun lain 4 §:ään.

Erillistä säännöstä tietojärjestelmähakijan oikeudesta toimittaa ulosottoperustetta koskevat tiedot sähköisinä ei enää tarvittaisi, sillä sähköinen toimittaminen on mahdollista sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 9 §:n perusteella. Oikeutta ei ole syytä rajoittaa sillä perusteella, onko siitä mainittu tietojärjestelmähakijan luvassa.

11 §. *Asiamiehen valtakirja.* Voimassa olevan pykälän *1 momentin* mukaan asianajaja, julkinen oikeusavustaja ja tietojärjestelmähakijan hakemuksessaan ilmoittama asiamies saavat edustaa päämiestään ilman valtakirjaa, jollei ulosottomies toisin määrää. Vastaava oikeus ehdotetaan lisättäväksi myös luvan saaneelle oikeudenkäyntiavustajalle. Luvan saaneella oikeudenkäyntiavustajalla tarkoitetaan luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa (715/2011) tarkoitettua oikeudenkäyntiavustajaa. Lisäksi momenttiin tehtäisiin vähäinen tekninen tarkistus.

Pykälän *2 momentissa* säädetään valtakirjan toimittamistavoista. Varojen nostamiseen tai omaisuuden haltuun ottamiseen oikeuttava valtakirja olisi toimitettava alkuperäisenä tai sellaisella sähköisellä viestillä, jonka lähettäjä voidaan yksilöidä vahvaa sähköistä tunnistamista käyttäen. Tältä osin voimassa olevaan lakiin ei ehdoteta sisällöllistä muutosta. Varmennettu sähköinen viesti korvattaisiin lainsäädännössä yleisemmin käytetyllä ilmaisulla. Vahvalla sähköisellä tunnistamisella tarkoitettaisiin vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetussa laissa tarkoitettua tunnistamista. Nykyisin ulosottoviranomaisten käytettävissä ei ole momentissa tarkoitettua järjestelmää. Säännös on tarpeellinen tulevaisuutta

varten, sillä sähköisen tiedonsiirron järjestelmiä kehitetään jatkuvasti. Valtakirjan lähettäminen voi jatkossa tulla mahdolliseksi esimerkiksi asiointitilin kautta.

Muun kuin varojen nostamiseen tai omaisuuden haltuun ottamiseen oikeuttavan valtakirjan toimittamistapoja ehdotetaan nykyaikaistettavaksi. Muu valtakirja voitaisiin toimittaa millä tahansa sähköisellä tiedonsiirtomenetelmällä. Ulosottomies voisi vaatia asiamiestä toimittamaan muun valtakirjan alkuperäisenä silloin, jos hän epäilisi asiakirjan aitoutta.

38 §. *Tiedoksianto-osoite.* Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että vastaaja velvoitettaisiin ilmoittamaan tiedoksianto-osoitteeksi postiosoite vastaavasti kuin hakija, vakuuden antaja ja väitteen tai vaatimuksen esittänyt sivullinen. Vastaaja ilmoittaisi tiedoksianto-osoitteen ulosottomiehen pyynnöstä. Voimassa olevan lain mukaan vastaajan ilmoittamaa osoitetta voidaan käyttää tiedoksianto-osoitteena vain hänen suostumuksellaan. Edellytys erillisestä suostumuksesta poistettaisiin säännöksestä. Vastaajalla olisi velvollisuus ilmoittaa myös tiedoksianto-osoitteen muuttumisesta.

Vastaajan ilmoittamaa tiedoksianto-osoitetta käytettäisiin kaikissa velallista koskevissa ulosotto- ja ulosottovalitusasioissa. Osoite olisi siten velallis- eikä asiakohtainen. Ulosoton tietojärjestelmään on mahdollista merkitä yhdelle velalliselle vain yksi osoite. Ulosottovalitusasian käsittelyn yhteydessä velallinen voisi ilmoittaa eri tiedoksianto-osoitteen, jota tuomioistuimien käyttää, sillä velallinen saattaa käyttää valitusasian yhteydessä asiamiestä ja ilmoittaa siten asiamiehen osoitteen vain ulosottovalitusasiaa koskeväksi tiedoksianto-osoitteeksi.

Tiedoksianto-osoite olisi voimassa niin kauan, kun vastaajalla on keskeytyksettä ulosottoasioita vireillä. Jos ulosoton asiakkuus päättyy ja alkaa myöhemmin uudelleen, ei aiemmin annettu tiedoksianto-osoite olisi enää voimassa. Tällöin ulosottoasiaa koskevat asiakirjat lähetettäisiin 39 §:n 1 momentin mukaisesti väestötietojärjestelmään merkittyyn osoitteeseen tai jäljempänä selostettavan 2 momentin nojalla sähköisesti asiointitilille, jos henkilöllä on käytössään asiointitili.

Lisäksi voimassa olevan 2 momentin säännös siitä, että henkilön ulosottomiehelle toimittamassa kirjoituksessa olevaa merkintää postiosoitteesta pidetään tiedoksianto-osoitteena, siirrettäisiin 1 momenttiin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta käyttää sähköistä tiedoksiantoa 1 momentissa tarkoitetun postiosoitteeseen tapahtuvan tiedoksiannon sijasta. Kuten nykyisinkin, tiedoksiannot voitaisiin toimittaa tietojärjestelmähakijalle teknisen käyttöyhteyden välityksellä (1 kohta).

Uutena mahdolliseksi tulisi käyttää tiedoksianto-osoitteena henkilön ja viranomaisen väliseen yhteydenpitoon tarkoitettua valtakunnallisen sähköisen asiointijärjestelmän tiedonsiirron osoitetta (2 kohta). Tämä edellyttäisi, että henkilö on ottanut sähköisen asiointijärjestelmän käyttöönsä. Tarkoituksena on mahdollistaa ulosottoasiaa koskevien asiakirjojen toimittaminen kansalaisen ja jatkossa, kun yrityksen asiointitili on otettu käyttöön, yrityksen sähköiselle asiointitilille. Ottaessaan käyttöön asiointitilin kansalainen tai yritys antaa suostumuksensa sille, että viranomaiset voivat toimittaa tiedoksiantoja sähköisesti asiointitilille postitse lähetettävän kirjeen sijasta. Jos hakijalla, vastaajalla, vakuuden antajalla tai väitteen tai vaatimuksen esittäneellä sivullisella on käytössään asiointitili, voitaisiin sitä käyttää tiedoksianto-osoitteena. Asiointitilin käyttöön ottamista pidettäisiin siten lähtökohtaisesti suostumuksena sille, että ulosottoasiaa koskevat asiakirjat voitaisiin toimittaa sähköisesti asiointitilille. Asiointitilin ilmoittamista tiedoksianto-osoitteeksi ei edellytetäisi.

Ulosoton tietojärjestelmää on tarkoitus kehittää siten, että tietojärjestelmä tunnistaisi henkilöt, joille tiedoksiannot voidaan lähettää asiointitilille. Ennen tietojärjestelmämuutosten valmistamista asiakirjat lähetettäisiin nykyiseen tapaan pääsääntöisesti postitse.

Säännöksessä ei käytettäisi termiä asiointitili, vaan siihen viittaisi henkilön ja viranomaisen väliseen yhteydenpitoon tarkoitettu valtakunnallinen sähköinen asiointijärjestelmä. Henkilöllä tarkoitetaan 1 luvun 3 §:n 2 momentin mukaan myös yhteisöä, laitosta ja säätiötä.

Tiedoksianto-osoitteena voitaisiin nykyiseen tapaan käyttää postiosoitteen sijasta myös henkilön ulosottomiehelle ilmoittamaa sähköpostiosoitetta tai muuta kuin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua sähköisen tiedonsiirron osoitetta (3 kohta).

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että 1 momentissa tarkoitettulla henkilöllä olisi oikeus kieltää asiakirjojen toimittaminen asiointitilille. Momentin tarkoituksena on varmistaa, että asiakirjan vastaanottaja voi päättää siitä, millä tavoin ja mihin osoitteeseen hän haluaa asiakirjat vastaanottaa. Vaikka hänellä olisi käytössään asiointitili, hän voi ilmoittaa ulosottomiehelle haluavansa tiedoksiannot postitse. Pykälän 1 momentin nojalla hänen on tällöin ilmoitettava tiedoksianto-osoitteeksi postiosoite.

39 §. Tavallinen tiedoksianto. Pykälän 2 momenttia muutettaisiin siltä osin kuin kysymys on siitä, milloin vastaanottajan katsotaan saaneen asiakirjan tiedokseen, kun tiedoksianto on lähetetty sähköisellä viestillä. Voimassa olevan säännöksen mukaan vastaanottajan katsotaan saaneen asiakirjan tiedoksi heti, kun sähköinen viesti on lähetetty, jollei muuta näytetä. Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 19 §:n 2 momentin mukaan asiakirja katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämistä, jollei muuta näytetä. On perusteltua, ettei ulosottokaarissa säädetä asiasta toisin kuin yleislaissa. Sen vuoksi momentti muutettaisiin vastaamaan sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 19 §:n 2 momenttia.

41 §. Todisteelliset tiedoksiantotavat. Pykälän 1 momentin 5 kohdan sanamuotoa selkeytettäisiin. Siitä poistettaisiin maininta varmennetusta sähköisestä viestistä. Sen sijasta viitattaisiin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnasta annetun lain 18 §:ään, jossa säädetään sähköisestä todisteellisesta tiedoksiannosta. Varmennetulla sähköisellä viestillä on tarkoitettu samaa asiaa, mutta ilmaisu ei käytetä missään muussa laissa.

Pykälän 2 momenttia nykyaikaistettaisiin. Voimassa olevan lain mukainen mahdollisuus toimittaa tiedoksianto vastaanottotodistusta vastaan telekopiolla korvattaisiin tekniikkaneutraalilla ilmaisulla. Tiedoksianto vastaanottotodistusta vastaan voitaisiin lähettää vastaanottajan suostumuksella sähköisenä viestinä. Sähköisen viestin käsitettä käytettäisiin momentissa vastaavassa merkityksessä kuin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa.

Momentissa säädetään lisäksi siitä, milloin vastaanottotodistuksella toimitetun tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen. Momentista poistettaisiin maininta telekopiosta. Ratkaisevana säilyisi vastaanottotodistuksen palauttamishetki ulosottomiehelle. Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 10 §:ssä säädetään puolestaan siitä, milloin sähköisen viestin katsotaan saapuneen viranomaiselle.

102 §. Passiivisaatavaksi rekisteröinti. Pykälän 2 momentista poistettaisiin ulosottomiehen velvollisuus ilmoittaa passiivisaatavan rekisteröinnin päättymisestä hakijalle. Passiivisaatavan rekisteröinti on voimassa kaksi vuotta estetodistuksen päivämäärästä. Velkojalla olisi velvollisuus itse seurata kahden vuoden määräajan kulumista umpeen. Velkojalle ilmoitettaisiin jo estetodistuksen antamisen yhteydessä, että passiivisaatavan rekisteröinti on voimassa kaksi vuot-

ta estetodistuksen päivämäärästä. Rekisteröinnin päättymispäivä ilmenisi siten jo ilmoituksesta, joka velkojalle lähetetään silloin, kun saatava rekisteröidään passiivisaatavaksi.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi päättymisilmoituksen lähettämistä koskeva siirtymäsäännös, jonka tarkoituksena on varmistaa, että velkojalle ilmoitetaan jossain yhteydessä passiivisaatavan rekisteröinnin kesto.

Ilmoitusvelvollisuuden poistaminen ei tarkoittaisi sitä, että velkojalle ei missään tilanteessa voitaisi ilmoittaa passiivisaatavaksi rekisteröinnin päättymisestä. Ilmoitus voi olla tarkoituksenmukaista tehdä esimerkiksi tilanteessa, jossa ulosmittaus on tehty passiivisaatavan suorittamiseksi ja esimerkiksi toistuvaistulon ulosmittaus jatkuu pidempään kuin on passiivisaatavan rekisteröintiäika.

111 a §. *Asian käsittelykieli ulosottoasiassa.* Pykälään otettaisiin selventävät säännökset siitä, että ulosottoasiassa sovelletaan yleisperusteluissa mainituista syistä kielilain säännöksiä riita-asian käsittelykielestä ja oikeudesta toimituskirjan ja muun asiakirjan käännökseen. Mitä kielilaisissa säädetään tuomioistuimesta ja tuomioistuimen virka-alueesta, koskee luonnollisesti ulosottomiestä ja ulosottoviranomaisen virka-aluetta.

Pykälän *1 momentin* mukaan asian käsittelykieleen sovellettaisiin, mitä kielilain 15 §:ssä säädetään asian käsittelykielestä riita-asiassa. Pääsääntönä on, että kaksikielisessä viranomaisessa asian käsittelykielenä käytetään asianosaisten kieltä. Kielilain 15 § mahdollistaa sen, että erikieliset asianosaiset sopivat käsittelykielestä. Ulosottoasiassa sopiminen voi kuitenkin tulla sovellettavaksi vain poikkeuksellisesti, esimerkiksi osamaksutilityksen yhteydessä. Jos erikieliset asianosaiset eivät sovi käytettävästä kielestä, ulosottomies päättää siitä asianosaisten oikeutta ja etua silmällä pitäen. Jos kielivalintaa ei voida tehdä tällä perusteella, käytetään ulosottoviranomaisen virka-alueen väestön enemmistön kieltä.

Pykälän *2 momentissa* viitattaisiin kielilain 20 §:n 2 momentin säännöksen, joka koskee asianosaisen oikeutta toimituskirjan ja muun asiakirjan käännökseen. Asianosaisen olisi huolehdittava käännöksen teettämisestä itse ja omalla kustannuksellaan, jollei ulosottomies asian laadun huomioon ottaen päättää toisin. Erikielisellä asianosaisella ei siten pääsääntöisesti olisi oikeutta maksuttomaan käännökseen.

4 luku **Ulosmittaus**

20 §. *Ulosmittauskieltojen voimassaolo.* Pykälään lisättäisiin viittaus 19 §:n 1 momentin 3 a kohtaan, jossa säädetään velallisen valtiolta oikeudenkäynnin viivästymisen tai kansainvälisen ihmisoikeussopimuksen valvontaelimen toteaman loukkauksen vuoksi saamasta hyvityksestä tai korvauksesta. Pykälässä tarkoitetut ulosmittauskiellot ovat voimassa kaksi vuotta varojen haltuun saamisesta, lukuun ottamatta pysyvästä haitasta saatua korvausta, jota koskeva ulosmittauskielto on voimassa pysyvästi. Edellä mainittu 19 §:n 1 momentin 3 a kohta on lisätty momenttiin lailla 365/2009, missä yhteydessä nyt puheena olevaa pykälää ei ole muutettu. On perusteltua, että oikeudenkäynnin viivästymisen tai kansainvälisen valvontaelimen toteaman loukkauksen vuoksi muusta kuin taloudellisesta vahingosta saatu hyvitys tai korvaus olisi ulosmittauskiellon voimassaolon suhteen samassa asemassa muiden 19 §:ssä mainittujen siihen rinnastettavien korvausten kanssa.

5 luku **Myynti**

23 §. *Vähimmäishinta.* Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kolmas myyntiyritys tulisi mahdolliseksi erityisestä syystä. Kolmas myyntiyritys olisi siten erityisestä syystä mahdollinen silloin, kun omaisuus jää myymättä sen vuoksi, ettei siitä ole ensimmäisessä tai toisessa myynnissä saatu pykälän mukaista vähimmäishintaa. Uutta myyntiä koskevia 35 ja 56 §:iä ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että kolmas myyntiyritys mahdollistettaisiin erityisestä syystä näissä pykälissä tarkoitetuissa tilanteissa. Ehdotusta kolmannen myyntiyrityksen mahdollistamiseksi on selostettu tarkemmin jäljempänä 35 §:n perusteluissa.

35 §. *Uusi myynti.* Pykälässä säädetään uuden myynnin järjestämisestä, jollei irtaimesta omaisuudesta saada alinta hyväksyttävää tarjousta. Uusi huutokauppa tai vapaa myynti järjestetään, paitsi jos hakija sen kieltää. Ulosmittaus peruutetaan, jos hakija kieltää uuden myyntiyrityksen tai omaisuus ei tule myydyksi toisellakaan kerralla.

Pykälää muutettaisiin siten, että kolmas myyntiyritys tulisi mahdolliseksi erityisestä syystä. Erityinen syy voi olla se, että ulosottomiehellä on hyviä perusteita uskoa, että omaisuudesta saadaan kolmannella myyntikerralla hyväksyttävä hinta. Samoin erityinen syy voi olla esimerkiksi panttivelkojan toive saada omaisuus myydyksi. Jos velkoja ilmoittaa pyytävänsä uutta myyntiä, on kolmannen myyntiyrityksen järjestäminen perusteltua. Sen sijaan silloin, jos hakija vastustaa myyntiä tai näyttää siltä, ettei kohteelle ole ostajia eikä markkinoita, uutta myyntiä ei tulisi järjestää.

Muutoksen tarkoituksena on joustavoittaa ja nopeuttaa menettelyä sekä vähentää ulosottomiehen työmäärää, kun ulosmittausta ei tarvitse peruuttaa ja aloittaa prosessia toisen myyntiyrityksen jälkeen uudelleen alusta.

45 §. *Kirjallinen valvontamenettely.* Pykälän 1 momentissa säädetään asianosaisluettelon laatimisesta kirjallisessa menettelyssä ilman läsnäoloa edellyttävää asianosaiskeskustelua. Kirjallisen valvontamenettelyn järjestäminen on mahdollista, jos keskusteluun ei ilmene tarvetta. Kirjallista menettelyä käytetään silloin, kun asia arvioidaan selväksi, eikä vaateisiin liittyviä epäselvyyksiä ole odotettavissa.

Kirjallisessa valvontamenettelyssä ulosottomies asettaa määräpäivän ja kehottaa asianosaisia viimeistään määräpäivänä valvomaan oikeutensa. Ulosottomies antaa esitetyt valvonnat muille asianosaisille tiedoksi ja samalla ilmoittaa määräpäivän, jolloin mahdolliset riitautukset ja myyntiä koskevat huomautukset tulee viimeistään esittää.

Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että poikkeuksellisissa tilanteissa asianosaisille ei tarvitsisi antaa valvontojen riitautusmahdollisuutta. Näin voitaisiin menetellä silloin, kun riitautusmahdollisuuden järjestäminen olisi ilmeisen tarpeetonta. Kynnys riitautusmahdollisuuden järjestämättä jättämiseen olisi asetettava korkealle. Mahdollisuus voitaisiin jättää antamatta lähinnä silloin, kun asia on selkeä eikä riitautuksia ole odotettavissa tai odotettavissa olevilla riitautuksilla ei ole merkitystä asiassa. Tällainen tilanne voi syntyä esimerkiksi silloin, kun pankki valvoo saatavansa kihlakunnanvoudin arvion mukaan oikein, panttaukset ja velkakirjat ovat selkeitä eivätkä muut velkojat ole valvoneet saataviaan tai myös muut valvonnat ovat oikein tehtyjä ja selkeitä.

Jos vastoin ennako-odotuksia asianosainen katsoo, että valvontojen perusteella laadittua asianosaisluetteloa olisi muutettava, hän voi pyytää ulosottomiestä oikaisemaan asiavirheen 10 luvun 1 §:n nojalla taikka myynnin jälkeen tehdä valituksen asianosaisluettelosta 11 luvun 1 §:n nojalla.

Pykälän 2 momenttia muutettaisiin lyhentämällä vähimmäismääräaika, joka ulosottomiehen tulee varata valvonnoille. Valvonnoille tulisi varata vähintään neljän viikon sijasta vähintään kahden viikon määräaikana laskettuna valvontakehotuksen lähettämisestä. Riitautuksille varattava vähimmäismääräaika säilyisi kahdessa viikossa, jollei riitautusmahdollisuuden järjestäminen ole ilmeisen tarpeetonta.

Pykälään ehdotettujen muutosten tarkoituksena on nopeuttaa ja joustavoittaa menettelyä asi-anosaisten oikeusturvaa kuitenkin vaarantamatta.

56 §. Uusi myynti. Pykälässä säädetään uuden myynnin järjestämisestä kiinteistön huutokaupassa, jollei tarjousta hyväksytä 54 §:n (alin hyväksyttävä tarjous) tai 55 §:n (hakijan kielto-oikeus) nojalla. Säännöstä muutettaisiin vastaavasti kuin edellä 35 §:n perusteluissa kuvataan irtaimen omaisuuden uutta myyntiä koskevan säännöksen osalta. Kolmas myyntiyritys tulisi siten mahdolliseksi erityisestä syystä.

75 §. Yksityisen toimittama julkinen huutokauppa. Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa mahdollistettaisiin yksityisen toimittama irtaimen omaisuuden myynti julkisen huutokaupan lisäksi myös avoimella sähköisellä huutokaupalla. Nykyisin huutokaupat ovat enenevässä määrin siirtymässä internetiin. Jos omaisuudesta arvioidaan saatavan parempi hinta internetissä tapahtuvalla avoimella huutokaupalla kuin julkisella huutokaupalla, on huutokaupan toimitaminen sähköisesti perusteltua.

Avoimella sähköisellä huutokaupalla tarkoitettaisiin internetin välityksellä tapahtuvaa huutokauppaa, johon jokainen voi osallistua. Huutokaupan pitäjä ei saisi evätä keneltäkään mahdollisuutta esittää tarjouksia, jotta myynnin kohteena olevasta omaisuudesta syntyy aito kilpailu. Estettä ei kuitenkaan olisi sille, että tarjousten esittäminen edellyttää kirjautumista tai tunnistautumista esimerkiksi pankkitunnuksin. Se, ettei kaikilla välttämättä ole pankkitunnuksia, ei olisi este pankkitunnuksiin perustuvan tunnistautumisyjärjestelmän käyttämiselle.

Huutokaupanpitäjä voisi myös poikkeuksellisissa olosuhteissa estää tietyltä henkilöltä tarjousten esittämisen, jos henkilö käyttäytymisellään häiritsee hinnan muodostumista. Tällainen mahdollisuus tulisi olla käytettävissä vastaavanlaisissa tilanteissa kuin missä huutokaupanpitäjä voi julkista huutokauppaa pitäessään poistaa huutokauppaa häiritsevän henkilön paikalta.

Käytännössä säännöstä sovelletaan yleisimmin sellaisen irtaimen omaisuuden huutokaupassa, jota ei tarvitse rekisteröidä ja josta ei anneta luovutustodistusta. Säännös soveltuu esimerkiksi tavaravarastojen, taide-esineiden tai koneiden myymiseen. Estettä ei kuitenkaan ole sille, että säännöstä sovelletaan rekisteröitävän omaisuuden, kuten autojen myymiseen. Pykälässä tarkoitettua vapaan myynnin järjestäminen on kuitenkin hankalampaa sellaisen omaisuuden osalta, jossa omistusoikeuden siirtyminen on rekisteröitävä, sillä saannon merkitseminen rekisteriin edellyttää yleensä ulosottomiehen antamaa luovutustodistusta.

Pykälän voimassa oleva 2 momentti siirtyisi sisällöltään muuttamattomana 3 momentiksi.

76 §. Ulosottomiehen toimittama vapaa myynti. Pykälän 2 momentissa säädetään siitä, milloin ulosottomies saa myydä irtaimen tai kiinteän omaisuuden vapaasti ilman velallisen ja niiden velkojien ja muiden oikeuksien haltijoiden suostumusta, joiden oikeutta myynti koskee. Säännöstä sovelletaan erityisesti ulosottomiehen toimittamaan internetissä tapahtuvaan huutokauppaan. Edellytettävää vähimmäishintavaatimusta ehdotetaan lievennettäväksi yleisperusteluissa mainituista syistä. Momentissa viitattaisiin vähimmäishintavaatimuksen osalta 23 §:ään, jonka 1 momentin mukaan kiinteistön ja arvokkaan irtaimen omaisuuden huutokaupassa ulosottomies ei saa hyväksyä korkeinta tarjousta, jos hän arvioi, että tarjous alittaa selvästi omaisuu-

den käyvän hinnan paikkakunnalla. Näin ollen *1 kohdassa* tarkoitettussa tilanteessa kauppahinnan ei tarvitsisi enää vastata selvitysten mukaista käypää hintaa, vaan riittäisi, ettei kauppahinta alita selvästi käypää hintaa paikkakunnalla.

Koska 23 §:n 1 momentin vähimmäishintasäännöstä sovelletaan vain kiinteistön ja arvokkaan irtaimen omaisuuden myyntiin, ei arvokasta vähäisemmän irtaimen omaisuuden myymiselle asettaisi enää erillistä vähimmäishintavaatimusta. Näin ollen vähimmäishintavaatimus olisi samanlainen ulosottomiehen toimittaman huutokaupan, yksityisen toimittaman julkisen huutokaupan tai avoimen sähköisen huutokaupan ja ulosottomiehen toimittaman avoimen sähköisen huutokaupan osalta.

Momentin *1 kohta* muutettaisiin myös siten, että myynti olisi mahdollista, vaikka kauppahinta ei peittäisi kaikkia etuoikeussaatavia, jos myyntiin on saatu suostumus etuoikeussaatavien velkojilta. Suostumuksen tulisi olla nimenomainen.

Momentin *2 kohta* säilyisi sisällöltään lähes ennallaan. Vaatimus siitä, ettei kauppahinta saa alittaa selvästi käypää hintaa, siirrettäisiin edellä selostetuista syistä momentin johdantokappaleeseen, jossa viitattaisiin 23 §:n vähimmäishintasäännökseen. Näin ollen vaatimus siitä, ettei kauppahinta saa alittaa selvästi käypää hintaa, koskisi kiinteistöä ja arvokasta irtainta omaisuutta.

Momentin 1 ja 2 kohdan väliseksi eroksi jää se, että jos omaisuutta ei ole saatu myydyksi huutokaupalla, kauppahinnan tulee peittää alin hyväksyttävä tarjous. Jos huutokaupassa on esitetty tarjouksia, kauppahinnan on noustava vapaassa myynnissä korkeinta tarjousta korkeammaksi. Jos omaisuutta ei ole yritetty myydä huutokaupalla ennen momentissa tarkoitettua vapaata myyntiä, ei riitä, että alin hyväksyttävä tarjous peittyy, vaan kauppahinnan tulee peittää kaikki etuoikeussaatavat tai kaikkien etuoikeussaatavien velkojilta on saatava suostumus kauppaan. On myös huomattava, että 55 §:ssä säädettyä hakijan oikeutta kieltää kiinteistön myynti, jollei hänen etuoikeussaatavansa peity, sovelletaan kohdassa tarkoitettuun myyntiin.

87 §. Ilmoitukset kirjaamisviranomaisille. Pykälän *1 momentista* poistettaisiin ulosottomiehen velvollisuus ilmoittaa rekisteriviranomaisille kauppahinnan jaosta ulosmittausmerkinnän poistamista varten. Tieto kauppahinnan jaosta on turha, eikä sitä ole tarvetta merkitä niihin rekistereihin, joihin ulosmittauksesta on tehty merkintä 4 luvun 33 §:n nojalla.

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin maininta siitä, että ilmoitus tehtäisiin ulosmittausmerkinnän poistamisen lisäksi myös kiinteistön saantotiedon merkitsemistä varten. Ennen kuin kiinteistön ostaja hakee lainhuutoa, hänen saantoaan suojataan merkitsemällä luovutuksen tiedot eli saantotiedot lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin. Maanmittauslaitos ei nykyisin merkitse ulosmittausmerkinnän poistamista koskevan ilmoituksen perusteella saantotietoja rekisteriin. Näin ollen tieto ulosmittauksesta poistuu, mutta saantotietoa ei näy rekisterissä, jos siitä ei ole tehty erillistä ilmoitusta. Tämä antaa vilpilliselle velalliselle mahdollisuuden määrätä kiinteistöstä niin kauan, kunnes ostaja hakee lainhuutoa. Tällaista tilannetta ei tulisi syntyä. Säännös velvoittaisi ulosottomiehen ilmoittamaan kirjaamisviranomaiselle lainvoimaisesta myynnistä myös kiinteistön saantotietojen merkitsemistä varten. Lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriä ylläpitävän Maanmittauslaitoksen tehtävänä olisi puolestaan huolehtia siitä, että ulosmittausmerkintää ei poisteta ennen kuin saantotiedot on ulosottomiehen tekemän ilmoituksen perusteella merkitty lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä toukokuuta 2016. Lakiin otettaisiin siirtymäsäännös.

Lain 3 luvun 102 §:n 2 momentista poistettaisiin velvollisuus ilmoittaa passiivisaatavan rekisteröinnin voimassaolon päättymisestä hakijalle. Tarkoitus on, että rekisteröinnin päättymisestä ilmoitettaisiin hakijalle jo estetodistuksen antamisen yhteydessä, kun saatava rekisteröidään passiivisaatavaksi. Tätä koskeva muutos tehtiin ulosoton tietojärjestelmään marraskuussa 2015. Ilmoitukset passiivirekisteristä poistamisesta tehtäisiin kahden vuoden ajan lain voimaantulosta, jollei hakija ole pyytänyt, ettei ilmoitusta lähetetä tai jollei hakijalle ole ilmoitettu rekisteröinnin voimassaoloaikaa muussa yhteydessä. Passiivirekisteriin tietojärjestelmämuutoksen jälkeen kirjatuista asioista ei lähetettäisi erillistä poistamisilmoitusta, sillä tällöin hakijalle olisi ilmoitettu passiivirekisteröinnin kestosta jo estetodistuksen antamisen yhteydessä. Siirtymäsäännöksellä varmistettaisiin, että hakijalle on jossain yhteydessä ilmoitettu siitä, kuinka kauan passiivisaatavan rekisteröinti on voimassa.

Eräät myyntiä koskevat lakiehdotukset edellyttävät selkeyden vuoksi myös siirtymäsäännöstä. Jos kutsu asianosaiskeskusteluun tai kirjallinen valvontakehotus on lähetetty tai myynti-ilmoitus on julkaistu ennen lain voimaantuloa, 5 luvun 45 §:n ja 76 §:n sijasta sovellettaisiin lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Näin ollen kirjallisessa valvontamenettelyssä ei olisi mahdollista luopua riitautusmahdollisuudesta, jos valvontakehotus on lähetetty ennen lain voimaantuloa. Ehdotetun 5 luvun 76 §:n siirtymäsäännös merkitsisi sitä, etteivät omaisuuden myyntiehdot voisi lieventyä kesken myynnin. Tämä on perusteltua asianosaisten oikeusturvan kannalta.

1.2 Laki velan vanhentumisesta

11 §. Oikeudelliset katkaisutoimet. Pykälässä säädetään velan vanhentumisen katkaisemisesta oikeudellisin katkaisutoimin. Pääsäännön mukaan velan vanhentuminen katkeaa, jos velkoja panee vireille esimerkiksi saatavaa koskevan kanteen tai ulosottoasian. Pykälän 3 momentissa säädetään poikkeuksista, joissa menettelyn vireillepanosta ei seuraa tavanomaista vanhentumisen katkaisevaa vaikutusta. Säännös koskee tilanteita, joissa asian käsittely päättyy ilman tiedoksiantoa tai muuta lain edellyttämää ilmoitusta velalliselle. Momenttia täsmennettäisiin yleisperusteluissa mainituista syistä.

Vanhentumisajan ei katsottaisi katkenneen, jos velkoja peruuttaa hakemuksensa tai asian käsittely päättyy muusta syystä ilman, että velalliselle on toimitettu sellaista tiedoksiantoa tai muuta velkojan vaatimusta koskevaa ilmoitusta, joka lain mukaan olisi ollut toimitettava velalliselle. Säännöksessä tarkoitettaisiin kyseisessä menettelyssä noudatettavaa säännönmukaista tai sellaista erityistä tiedoksiantomenettelyä, jota olisi ollut noudatettava kyseisessä tapauksessa. Säännös tulisi sovellettavaksi silloin, kun velkojan aloitteesta tai jonkin virheen vuoksi menettely keskeytyy tai päättyy enneaikaisesti ennen kuin se on edennyt normaaliin tiedoksiantovaiheeseen. Sitä sovellettaisiin myös, jos tiedoksiannon tai ilmoituksen toimittamisessa on tapahtunut virhe, jonka johdosta tiedoksiantoa tai ilmoitusta ei ole toimitettu velalliselle. Tällainen tilanne voi syntyä esimerkiksi silloin, jos tiedoksianto on toimitettu muulle kuin velallisyhteisön toimivaltaiselle edustajalle.

Momenttia ei sovellettaisi, jos kysymyksessä olevassa menettelyssä yleensä noudatettavaa tiedoksiantoa tai ilmoitusta ei ole toimitettu siksi, että se on lain mukaan saatu kyseisessä tapauksessa jättää toimittamatta. Esimerkiksi ulosottokaaren 3 luvun 33 §:ssä tarkoitettu vireilletuloilmoitus voidaan jättää antamatta, jos vastaajan olinpaikkaa ei ole saatu selville tai on aihetta olettaa, että ilmoitus tuntuvasti vaikeuttaa täytäntöönpanoa. Toisin kuin voimassa olevaa lakia on oikeuskäytännössä (KKO 2012:107 ja KKO 2015:28) tulkittu, tällainen lakiin perustuva tiedoksiannon toimittamatta jättäminen ei siis johtaisi siihen, että vanhentumisen ei katsottaisi

menettelyn johdosta katkenneen kysymyksessä olevan pykälän 1 ja 2 momentista ilmenevän pääsäännön mukaisesti.

Pykälän 2 momentin sanamuotoa ehdotetaan selvennettäväksi muuttamatta momentin suomenkielistä sisältöä. Momentin ruotsinkielistä kirjoitusasua korjattaisiin.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä toukokuuta 2016. Lakia sovellettaisiin myös velkaan, jonka peruste on syntynyt ennen lain voimaantuloa. Lain 11 §:n 3 momenttia sovellettaisiin myös sellaiseen oikeudelliseen katkaisutoimeen, jonka tarkoittama asia, kuten velkomusoikeudenkäynti tai ulosottoasia, on vireillä lain tullessa voimaan. Jos asian käsittely on päättynyt ennen lain voimaantuloa, katkaisutoimen vaikutusta arvioitaisiin aikaisempien säännösten mukaisesti.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä toukokuuta 2016.

Ulosottokaaren muuttamista koskevaan lakiin ja velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n muuttamista koskevaan lakiin ehdotetaan otettavaksi siirtymäsäännökset.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Perustuslakivaliokunta on lausunnoissaan katsonut, että täytäntöönpano-oikeudellinen sääntely voidaan pääsääntöisesti toteuttaa tavallisella lailla (PeVL 12/2002 vp ja PeVL 9/1998 vp). Ulosottokaari on säädetty tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Esityksessä ehdotetaan ulosottomenettelyn yksinkertaistamista, nopeuttamista ja joustavoittamista asianosaisten oikeusturvaa vaarantamatta. Esityksessä ei ehdoteta muutettavaksi säännöksiä, joiden perustuslain mukaisuutta perustuslakivaliokunta on ulosottokaarta koskevasta lakiehdotuksesta antamassaan lausunnossa (PeVL 42/2006 vp) erikseen arvioinut.

Oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin kannalta on syytä arvioida asiakirjojen sähköiseen tiedoksiantoon liittyvää ehdotusta. Esityksessä ehdotetaan, että henkilön ja viranomaisen väliseen yhteydenpitoon tarkoitettua valtakunnallisen sähköisen asiointijärjestelmän tiedonsiirron osoitetta voitaisiin käyttää tiedoksianto-osoitteena, jos henkilö on ottanut sähköisen asiointijärjestelmän käyttöönsä. Valtakunnallisella sähköisellä asiointijärjestelmällä tarkoitetaan kansalaisen asiointitiliä ja kehitteillä olevaa yrityksen asiointitiliä, joiden käytön odotetaan tulevaisuudessa yleistyvän. Ehdotus ei koske henkilöitä, jotka eivät ole ottaneet asiointitiliä käyttöönsä, eikä siten pakota ketään sähköiseen asiointiin.

Perustuslain 21 §:n 2 momentissa edellytetään oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeiden turvaamista lailla. Säännöksessä luetellaan näiden takeiden tärkeimmät osa-alueet eli käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta. Luetteloa ei ole tarkoitettu tyhjentäväksi. Oikeudenkäyntiin liittyvät tiedoksiannot ovat osa oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin kokonaisuutta. Tiedoksianto on tehtävä siten, että vastaanottaja saa oikeuksiensa käyttämiseksi tarvitsemansa tiedot selkeästi, hänelle ymmärrettävinä ja riittävän ajoissa. Oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeiden yksityiskohtaiset järjestelyt samoin kuin niihin mahdollisesti tehtävät rajoitukset ja vähäiset poikkeukset ovat lailla säänneltävissä. Lainsäädännöllä ei toisaalta saa vaarantaa kenenkään

HE 137/2015 vp

oikeusturvaa. Samat periaatteet koskevat soveltuvin osin myös ulosottoa (PeVL 42/2006 vp ja PeVL 9/2010).

Ottamalla käyttöönsä asiointitilin henkilö antaa yleisen suostumuksensa sille, että viranomaiset voivat lähettää tiedoksiantoja asiointitilille. Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa on hyväksytty lähtökohta siitä, että suostumus asiakirjan toimittamiseen sähköisesti voi olla yleinen (HE 111/2010 vp). Tämän esityksen mukaan asiakirja voitaisiin toimittaa asiointitilille silloin, kun henkilö on ottanut asiointitilin käyttöönsä. Erillistä suostumusta juuri ulosottomenettelyä koskevien asiakirjojen vastaanottamiseen ei edellytettäisi. Tiedoksiantojen vastaanottaminen asiointitilille ei kuitenkaan olisi missään tilanteessa pakollista. Henkilö, joka ei halua vastaanottaa tiedoksiantoja asiointitilille, voi ilmoittaa tästä ulosottomiehelle. Tällöin tiedoksiantoja ei toimiteta hänelle enää sähköisesti asiointitilille, vaan hänen tiedoksianto-osoitteeksi ilmoittamaansa osoitteeseen. Henkilö voi myös koska tahansa lopettaa asiointitilin käytön, jolloin asiakirjat toimitetaan postitse.

Asiointitilille saapuneista viesteistä lähtee vastaanottajalle ilmoitus sähköpostitse ja tekstiviestillä riippuen siitä, minkälaisen heräteviestin hän on asiointitilille määritellyt. Heräteviestin määrittely asiointitilille on pakollista. Asiointitilille lähetetyn asiakirjan voidaan katsoa tulleen henkilön tietoon vähintään yhtä suurella varmuudella kuin postitse toimitetun asiakirjan. Asiointitilin käyttäminen sähköiseen tiedoksiantoon esityksessä ehdotetulla tavalla ei siten vaaranna asiakirjan vastaanottajan oikeusturvaa.

Lakiehdotukset voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä tavallisen lain säätämisyksessä. Koska kysymys tiedoksiantojen toimittamisesta sähköisesti asiointitilille on periaatteellisesti merkittävä, voisi olla suotavaa saattaa esitys eduskunnan perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

ulosottokaaren muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan ulosottokaaren (705/2007) 1 luvun 34 §:n 2 momentti,
muutetaan 1 luvun 31 §:n 4 momentti, 3 luvun 1 §:n 1 momentti, 5 §:n 1 momentti, 11 §:n 1 ja 2 momentti, 38 §, 39 §:n 2 momentti, 41 §:n 1 momentin 5 kohta ja 2 momentti, 102 §:n 2 momentti, 4 luvun 20 § ja 5 luvun 23 §:n 3 momentti, 35 §, 45 §:n 1 ja 2 momentti, 56 ja 75 §, 76 §:n 2 momentti ja 87 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 3 luvun 1 §:n 1 momentti osaksi laissa 521/2009, sekä

lisätään 3 lukuun uusi 111 a § seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

31 §

Todistus ulosottorekisteristä

Ennen todistuksen antamista todistuksen pyytäjän nimi, asuin- tai kotipaikka sekä keskeinen 3 momentissa tarkoitettu perustelu tulee tallettaa ulosoton tietojärjestelmään. Rekisteröidyn pyynnöstä hänelle on annettava tieto siitä, kenelle on viimeisten kuuden kuukauden aikana annettu häntä koskeva todistus ulosottorekisteristä.

3 luku

Yleiset menettelysäännökset

1 §

Ulosoton hakeminen

Ulosottoa haetaan:

- 1) kirjallisella hakemuksella, joka toimitetaan vastaajan asuin- tai kotipaikan ulosottomiehelle tai muulle paikalliselle ulosottoviranomaiselle;
 - 2) sähköisellä viestillä, joka toimitetaan paikalliselle ulosottoviranomaiselle;
 - 3) sähköisellä viestillä, joka toimitetaan teknisen käyttöyhteyden avulla ulosoton valtakunnalliseen tietojärjestelmään, jos Valtakunnanvoudinvirasto tai sen määräämä on myöntänyt hakijalle siihen luvan (*tietojärjestelmähakija*).
-

5 §

Ulosottoperusteen liittäminen hakemukseen

Hakemukseen on liitettävä 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettu ulosottoperuste alkuperäisenä tai jäljennöksenä. Jos ulosottomies epäilee jäljennöksen aitoutta, hän voi vaatia hakijaa toimittamaan alkuperäisen ulosottoperusteen tai viranomaisen toimituskirjana antaman jäljennöksen.

11 §

Asiamiehen valtakirja

Asianajaja, julkinen oikeusavustaja, luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ja tietojärjestelmähakijan hakemuksessaan ilmoittama asiamies saavat edustaa päämiestään esittämättä valtakirjaa, jollei ulosottomies toisin määrää. Muun asiamiehen on esitettävä päämiehensä allekirjoittama valtakirja, jollei oikeutta toimia asiamiehenä voida pitää epäilyksettömänä. Varojen nostamiseen tai omaisuuden haltuun ottamiseen kaikilla asiamiehillä on oltava siihen nimenomaisesti oikeuttava valtakirja tai tällaisesta oikeudesta on ilmoitettava tietojärjestelmähakemuksessa.

Varojen nostamiseen tai omaisuuden haltuun ottamiseen oikeuttava valtakirja on toimitettava alkuperäisenä tai sellaisella sähköisellä viestillä, jonka lähettäjä voidaan yksilöidä vahvaa sähköistä tunnistamista käyttäen. Muu valtakirja voidaan toimittaa sähköisellä tiedonsiirtomenetelmällä. Jos ulosottomies epäilee valtakirjan aitoutta, hän voi vaatia asiamiestä toimittamaan sen alkuperäisenä.

38 §

Tiedoksianto-osoite

Hakija, vastaaja, vakuuden antaja sekä väitteen tai vaatimuksen esittänyt sivullinen ovat velvollisia ilmoittamaan ulosottomiehelle sen kotimaassa tai ulkomailla olevan postiosoitteen, johon kaikki ulosottoasiaa ja ulosottovalitusasiaa koskevat asiakirjat saa hänelle lähettää (*tiedoksianto-osoite*). Jos tämä osoite muuttuu, on siitäkin ilmoitettava. Henkilön ulosottomiehelle toimittamassa kirjoituksessa olevaa merkintää postiosoitteesta pidetään tiedoksianto-osoitteena. Vastaajan ilmoittama tiedoksianto-osoite koskee kaikkia ulosottoasioita siihen asti, kun vastaajalla on keskeytyksettä ulosottoasioita vireillä.

Ulosottomies saa postiosoitteen sijasta käyttää tiedoksianto-osoitteena 1 momentissa mainitulla henkilöllä olevaa

- 1) tietojärjestelmähakijaa koskevassa luvassa tarkoitettua teknistä käyttöyhteyttä;
- 2) sellaista henkilön ja viranomaisen väliseen yhteydenpitoon tarkoitettua valtakunnallisen sähköisen asiointijärjestelmän tiedonsiirron osoitetta, joka edellyttää sähköisen asiointijärjestelmän käyttöönottoa; tai
- 3) muuta kuin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua sähköisen tiedonsiirron osoitetta, jonka henkilö on ilmoittanut tiedoksianto-osoitteeksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu henkilö voi ulosottomiehelle tekemällään ilmoituksella kieltää asiakirjojen lähettämisen 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun tiedoksianto-osoitteeseen.

39 §

Tavallinen tiedoksianto

Jollei muuta näytetä, tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen kolmantena päivänä sähköisen viestin lähettämisestä tai seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun asiakirja on annettu postin kuljetettavaksi tai jätetty postilähetyksille varattuun paikkaan. Lähettämispäivä on merkittävä asiakirjaan.

41 §

Todisteelliset tiedoksiantotavat

Todisteellisesti tiedoksi annettava asiakirja:

5) annetaan sähköisesti tiedoksi sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 18 §:n mukaisesti.

Postille on ilmoitettava, milloin tiedoksi antamisen saantitodistusta vastaan on viimeistään tapahduttava. Tiedoksianto vastaanottotodistusta vastaan voidaan vastaanottajan suostumuksella toimittaa myös sähköisenä viestinä. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen silloin, kun vastaanottotodistus on palautettu.

102 §

Passiivisaatavaksi rekisteröinti

Passiivisaatavan rekisteröinti on voimassa kaksi vuotta estetodistuksen päivämäärästä.

111 a §

Asian käsittelykieli ulosottoasiassa

Asian käsittelykieleen ulosottoasiassa sovelletaan, mitä kielilain (423/2003) 15 §:ssä säädetään asian käsittelykielestä riita-asiassa.

Asianosaisen oikeuteen saada asiakirjan käännös sovelletaan, mitä kielilain 20 §:n 2 momentissa säädetään riita-asian asianosaisen oikeudesta asiakirjan käännökseen.

4 luku

Ulosmittaus

20 §

Ulosmittauskieltojen voimassaolo

Edellä 19 §:n 1 momentin 1—3, 3 a, 6 ja 7 kohdassa tarkoitetut ulosmittauskiellot ovat voimassa kaksi vuotta varojen haltuun saamisesta, lukuun ottamatta pysyvistä haitasta saatua korvausta, jota koskeva ulosmittauskielto on voimassa pysyvästi. Edellytyksenä kieltojen

voimassaololle on, että velallinen on pitänyt varat erillään tai voi esittää niitä koskevan kirjanpidon tai vastaavan selvityksen. Toistuvaissuorituksissa ulosmittauskielto koskee jäljellä olevaa maksukautta. Lapselle tulevan elatusavun ja korvauksen ulosmittauskielto on voimassa niin kauan kuin elatuksen tarve on olemassa.

5 luku

Myynti

23 §

Vähimmäishinta

Jollei korkeinta tarjousta hyväksytä, järjestetään toinen ja erityisestä syystä kolmas huutokauppa tai vapaa myynti, paitsi jos hakija sen kieltää tai ulosottomies arvioi, ettei uudessa myynnissä saada lisäkulut huomioon ottaen korkeampaa kertymää. Jollei uutta myyntiä järjestetä tai jollei omaisuus tule myydyksi uudessa myynnissä, ulosmittaus peruutetaan.

35 §

Uusi myynti

Jollei alinta hyväksyttävää tarjousta saada, järjestetään toinen ja erityisestä syystä kolmas huutokauppa tai vapaa myynti, paitsi jos hakija sen kieltää. Jollei uutta myyntiä järjestetä tai jollei omaisuus tule myydyksi uudessa myynnissä, ulosmittaus peruutetaan.

45 §

Kirjallinen valvontamenettely

Ulosottomies saa laatia asianosaisluettelon ilman asianosaiskeskustelua, jollei keskusteluun ilmene tarvetta. Siinä tapauksessa ulosottomies asettaa määräpäivän ja kehottaa asianosaisia viimeistään määräpäivänä valvomaan oikeutensa, antaa esitetyt valvonnat muille asianosaisille tiedoksi ja samalla ilmoittaa määräpäivän, jolloin mahdolliset riitautukset ja myyntiä koskevat huomautukset tulee viimeistään esittää. Riitautusmahdollisuutta ei tarvitse järjestää, jos se on ilmeisen tarpeetonta. Yksinkertaisessa asiassa, jossa kaikki asianosaiset tunnetaan, kuulutusta ei tarvitse julkaista.

Valvonnoille tulee varata vähintään kahden viikon määräaika laskettuna valvontakehotuksen lähettämisestä. Riitautuksille tulee varata vähintään kahden viikon määräaika laskettuna valvontojen lähettämisestä tiedoksi, jollei riitautusmahdollisuuden varaaminen ole ilmeisen tarpeetonta.

56 §

Uusi myynti

Jollei tarjousta hyväksytä 54 tai 55 §:n nojalla, järjestetään toinen ja erityisestä syystä kolmas huutokauppa tai vapaa myynti, paitsi jos hakija sen kieltää. Jollei uutta myyntiä järjestetä tai jollei omaisuus tule myydyksi uudessa myynnissä, ulosmittaus peruutetaan.

75 §

Yksityisen toimittama julkinen huutokauppa

Ulosottomies saa antaa irtaimen omaisuuden luotettavan huutokaupantoimittajan myytäväksi julkisella huutokaupalla. Ulosottomiehen tulee ilmoittaa mahdollinen 23 §:ssä tarkoitettu vähimmäishinta ja 34 §:n mukainen alin hyväksyttävä tarjous sekä antaa tarvittavat muut huutokauppaa koskevat ohjeet.

Mitä 1 momentissa säädetään julkisesta huutokaupasta, sovelletaan myös avoimeen sähköiseen huutokauppaan.

Myynnin toimittajaan sovelletaan, mitä 3 luvun 110 §:ssä säädetään toimitsijasta.

76 §

Ulosottomiehen toimittama vapaa myynti

Ulosottomies saa myydä omaisuuden vapaasti ilman 1 momentissa tarkoitettua suostumusta, jos kauppahinta on mahdollisen 23 §:ssä tarkoitetun vähimmäishinnan mukainen ja:

- 1) kauppahinta peittää kaikki etuoikeussaatavat tai kauppahan on saatu suostumus etuoikeussaatavien velkojilta; tai
- 2) korkein tarjous on huutokaupassa hylätty ja kauppahinta nousee vapaassa myynnissä sitä korkeammaksi ja peittää alimman hyväksyttävän tarjouksen.

87 §

Ilmoitukset kirjaamisviranomaisille

Ulosottomiehen tulee tehdä ilmoitus kiinteistön saantotiedon merkitsemistä ja kiinteää tai irtainta omaisuutta koskevan ulosmittausmerkinnän poistamista varten lainvoimaisesta myynnistä sille rekisteriviranomaiselle, jolle ulosmittauksesta on ilmoitettu. Ilmoitukseen on liitettävä tieto rauenneista ja voimaan jääneistä panttioikeuksista ja kirjatuista oikeuksista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 3 luvun 102 §:n 2 momentissa tarkoitettua passiivisaatavan rekisteröinnin voimassaolon päättymisestä ilmoitetaan hakijalle kahden vuoden ajan lain voimaantulosta, jollei hakija ole pyytänyt, ettei ilmoitusta lähetetä tai jollei hakijalle ole aiemmin ilmoitettu rekisteröinnin voimassaoloaikaa muussa yhteydessä.

Jos kutsu asianosaiskeskusteluun tai kirjallinen valvontakehoitus on lähetetty tai myynti-ilmoitus on julkaistu ennen tämän lain voimaantuloa, tämän lain 5 luvun 45 §:n ja 76 §:n sijasta sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tällä lailla kumotaan ulosottomenettelystä annetun valtioneuvoston asetuksen (1322/2007) 9 §.

2.

Laki

velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 11 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisena kuin niistä on 2 momentti laissa 396/2011, seuraavasti:

11 §

Oikeudelliset katkaisutoimet

Vanhentuminen keskeytyy menettelyn ajaksi, kun 1 momentin 1 tai 3 kohdassa tarkoitettu asia tulee vireille, kun tehdään päätös 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn aloittamisesta tai kyseistä velkaa koskevasta väliaikaisesta kiellosta taikka kun tehdään päätös tai sopimus 4 kohdassa tarkoitetun sovittelun aloittamisesta. Vanhentuminen katsotaan katkenneeksi sinä päivänä, jona lainvoimaiseksi tullut tuomio on annettu tai asian käsittely on muutoin päättynyt.

Vanhentumisajan ei katsota katkenneen, jos velkoja peruuttaa hakemuksensa tai asian käsittely päättyy muusta syystä ilman, että velalliselle on toimitettu sellaista tiedoksiantoa tai muuta velkojan vaatimusta koskevaa ilmoitusta, joka lain mukaan olisi ollut toimitettava. Tällöin velka vanhentuu kuitenkin aikaisintaan vuoden kuluessa menettelyn päättymisestä. Vanhentumisaikaa voidaan pidentää tällä tavoin vain kerran.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan myös velkaan, jonka peruste on syntynyt ennen tämän lain voimaantuloa. Sen 11 §:n 3 momenttia sovelletaan myös, jos velkaa koskeva asia on vireillä lain tullessa voimaan.

Helsingissä 17 päivänä joulukuuta 2015

Pääministerin estyneenä ollessa, valtiovarainministeri

Alexander Stubb

Oikeus- ja työministeri Jari Lindström

1.

Laki

ulosottokaaren muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan ulosottokaaren (705/2007) 1 luvun 34 §:n 2 momentti,
muutetaan 1 luvun 31 §:n 4 momentti, 3 luvun 1 §:n 1 momentti, 5 §:n 1 momentti, 11 §:n 1 ja 2 momentti, 38 §, 39 §:n 2 momentti, 41 §:n 1 momentin 5 kohta ja 2 momentti, 102 §:n 2 momentti, 4 luvun 20 § ja 5 luvun 23 §:n 3 momentti, 35 §, 45 §:n 1 ja 2 momentti, 56 ja 75 §, 76 §:n 2 momentti ja 87 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 3 luvun 1 §:n 1 momentti osaksi laissa 521/2009, sekä

lisätään 3 lukuun uusi 111 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

Yleiset säännökset

31 §

31 §

Todistus ulosottorekisteristä

Todistus ulosottorekisteristä

Ennen todistuksen antamista todistuksen pyytäjän nimi, *ammatti* ja asuinpaikka sekä keskeinen 3 momentissa tarkoitettu perustelu tulee tallettaa ulosoton tietojärjestelmään. Rekisteröidyn pyynnöstä hänelle on annettava tieto siitä, kenelle on viimeisten kuuden kuukauden aikana annettu häntä koskeva todistus ulosottorekisteristä.

Ennen todistuksen antamista todistuksen pyytäjän nimi, *asuin- tai kotipaikka* sekä keskeinen 3 momentissa tarkoitettu perustelu tulee tallettaa ulosoton tietojärjestelmään. Rekisteröidyn pyynnöstä hänelle on annettava tieto siitä, kenelle on viimeisten kuuden kuukauden aikana annettu häntä koskeva todistus ulosottorekisteristä.

34 §

Asianosaiselle annettava tuloste

Jollei se ole ilmeisen tarpeetonta, asianosaisille tulee määräjain antaa tietoja ulosoton tietojärjestelmästä ulosottoasiassa kertyneistä ja perimättä olevista määristä sekä muista vastaavista seikoista niin kuin valtio-

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

neuvoston asetuksella säädetään. Tiedot voidaan antaa sähköisesti. Asianosaiselle voidaan antaa mahdollisuus seurata tietojärjestelmästä 31 §:n 1 momentissa mainittujen tietojen avulla asiansa käsittelyä.

3 luku

Yleiset menettelysäännökset

1 §

Ulosoton hakeminen

Ulosottoa haetaan:

1) kirjallisella hakemuksella, joka toimitetaan vastaajan asuin- tai kotipaikan ulosottomiehelle tai muulle paikalliselle ulosottoviranomaiselle;

2) sähköisellä viestillä, joka toimitetaan sellaiselle paikalliselle ulosottoviranomaiselle, jolla on käytössä sähköisen viestin vastaanottamiseen soveltuva järjestelmä;

3) sähköisellä viestillä, joka toimitetaan teknisen käyttöyhteyden avulla ulosoton valtakunnalliseen tietojärjestelmään, jos Valtakunnanvoudinvirasto tai sen määräämä on myöntänyt hakijalle siihen luvan (*tietojärjestelmähakija*).

1 §

Ulosoton hakeminen

Ulosottoa haetaan:

1) kirjallisella hakemuksella, joka toimitetaan vastaajan asuin- tai kotipaikan ulosottomiehelle tai muulle paikalliselle ulosottoviranomaiselle;

2) sähköisellä viestillä, joka toimitetaan *paikalliselle ulosottoviranomaiselle*;

3) sähköisellä viestillä, joka toimitetaan teknisen käyttöyhteyden avulla ulosoton valtakunnalliseen tietojärjestelmään, jos Valtakunnanvoudinvirasto tai sen määräämä on myöntänyt hakijalle siihen luvan (*tietojärjestelmähakija*).

5 §

Ulosottoperusteen liittäminen hakemukseen

Hakemukseen on liitettävä 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettu ulosottoperuste alkuperäisenä tai viranomaisen antamana jäljennöksenä, jos hakija on saanut jäljennöksen toimituskirjana. Täytäntöönpano voidaan toimittaa muun jäljennöksen tai telekopion perusteella, jos ulosottomies katsoo, ettei useampikertaisen perinnän vaaraa ole. Vastaajaa on tarvittaessa kuultava. Tietojärjestelmähakija saa toimittaa ulosottoperustetta koskevat tiedot sähköisenä viestinä, jos se sallitaan asianomaisessa luvassa.

5 §

Ulosottoperusteen liittäminen hakemukseen

Hakemukseen on liitettävä 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettu ulosottoperuste *alkuperäisenä tai jäljennöksenä*. Jos ulosottomies epäilee jäljennöksen aitoutta, hän voi vaatia hakijaa toimittamaan alkuperäisen ulosottoperusteen tai viranomaisen toimituskirjana antaman jäljennöksen.

11 §

Asiamiehen valtakirja

Asianajaja, julkinen oikeusavustaja ja tietojärjestelmähakijan hakemuksessaan ilmoittama asiamies saavat edustaa päämiestään ilman valtakirjaa, jollei ulosottomies toisin määrää. Muun asiamiehen on esitettävä päämiehensä allekirjoittama valtakirja, jollei oikeutta toimia asiamiehenä voida pitää epäilyksettömänä. Varojen nostamiseen tai omaisuuden haltuun ottamiseen kaikilla asiamiehillä on oltava siihen nimenomaisesti oikeuttava valtakirja tai tällaisesta oikeudesta on ilmoitettava tietojärjestelmähakemuksessa.

Valtakirja voidaan antaa myös varmenne- tulla sähköisellä viestillä ja muu kuin varojen nostamiseen tai omaisuuden haltuun ottamiseen oikeuttava valtakirja myös telekopiona.

11 §

Asiamiehen valtakirja

Asianajaja, julkinen oikeusavustaja, *luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja* ja tietojärjestelmähakijan hakemuksessaan ilmoittama asiamies saavat edustaa päämiestään *esittämättä* valtakirjaa, jollei ulosottomies toisin määrää. Muun asiamiehen on esitettävä päämiehensä allekirjoittama valtakirja, jollei oikeutta toimia asiamiehenä voida pitää epäilyksettömänä. Varojen nostamiseen tai omaisuuden haltuun ottamiseen kaikilla asiamiehillä on oltava siihen nimenomaisesti oikeuttava valtakirja tai tällaisesta oikeudesta on ilmoitettava tietojärjestelmähakemuksessa.

Varojen nostamiseen tai omaisuuden haltuun ottamiseen oikeuttava valtakirja on toimitettava alkuperäisenä tai sellaisella sähköisellä viestillä, jonka lähettäjä voidaan yksilöidä vahvaa sähköistä tunnistamista käyttäen. Muu valtakirja voidaan toimittaa sähköisellä tiedonsiirtomenetelmällä. Jos ulosottomies epäilee valtakirjan aitoutta, hän voi vaatia asiamiestä toimittamaan sen alkuperäisenä.

38 §

Tiedoksianto-osoite

Hakija, vakuuden antaja sekä väitteen tai vaatimuksen esittänyt sivullinen ovat velvollisia ilmoittamaan ulosottomiehelle sen kotimaassa tai ulkomailla olevan postiosoitteen *sekä halutessaan mahdollisen sähköposti- tai muun osoitteen*, johon kaikki ulosottoasiaa ja ulosottovalitusasiaa koskevat asiakirjat saa hänelle lähettää (*tiedoksianto-osoite*). Jos tämä osoite muuttuu, on siitäkin ilmoitettava. Vastaajan ilmoittamaa osoitetta voidaan käyttää tiedoksianto-osoitteena hänen suostumuksellaan.

38 §

Tiedoksianto-osoite

Hakija, *vastaaja*, vakuuden antaja sekä väitteen tai vaatimuksen esittänyt sivullinen ovat velvollisia ilmoittamaan ulosottomiehelle sen kotimaassa tai ulkomailla olevan postiosoitteen, johon kaikki ulosottoasiaa ja ulosottovalitusasiaa koskevat asiakirjat saa hänelle lähettää (*tiedoksianto-osoite*). Jos tämä osoite muuttuu, on siitäkin ilmoitettava. *Henkilön ulosottomiehelle toimittamassa kirjoituksessa olevaa merkintää postiosoitteesta pidetään tiedoksianto-osoitteena. Vastaajan ilmoittama tiedoksianto-osoite koskee kaikkia ulosottoasioita siihen asti, kun vastaajalla on keskeytyksettä ulosottoasioita vireillä.*

Ulosottomies saa postiosoitteen sijasta

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Edellä 1 momentissa tarkoitettun henkilön ulosottomiehelle toimittamassa kirjoituksessa olevaa merkintää postiosoitteesta ja tietojärjestelmähakijaa koskevassa luvassa tarkoitettua teknistä käyttöyhteyttä pidetään tiedoksianto-osoitteena.

39 §

Tavallinen tiedoksianto

Jollei muuta näytetä, tiedoksisääntöä katsotaan tapahtuneen silloin, kun sähköinen viesti on lähetetty tai seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun asiakirja on annettu postin kuljetettavaksi tai jätetty postilähetysille varattuun paikkaan. Lähettämisen tai jättämispäivä on merkittävä asiakirjaan.

41 §

Todisteelliset tiedoksiantotavat

Todisteellisesti tiedoksi annettava asiakirja:

5) toimitetaan vastaanottajan suostumuksella varmennetulla sähköisellä viestillä.

Postille on ilmoitettava, milloin tiedoksi antamisen saantitodistusta vastaan on viimeistään tapahduttava. Tiedoksianto vastaanottotodistusta vastaan voidaan vastaanottajan suostumuksella toimittaa myös telekopiona. Tiedoksisääntöä katsotaan tapahtuneen silloin, kun vastaanottotodistus on palautettu *telekopiona tai muulla tavoin*.

käyttää tiedoksianto-osoitteena 1 momentissa mainitulla henkilöllä olevaa

1) tietojärjestelmähakijaa koskevassa luvassa tarkoitettua teknistä käyttöyhteyttä;

2) sellaista henkilön ja viranomaisen väliseen yhteydenpitoon tarkoitettua valtakunnallisen sähköisen asiointijärjestelmän tiedonsiirron osoitetta, joka edellyttää sähköisen asiointijärjestelmän käyttöönottoa; tai

3) muuta kuin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua sähköisen tiedonsiirron osoitetta, jonka henkilö on ilmoittanut tiedoksianto-osoitteeksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu henkilö voi ulosottomiehelle tekemällään ilmoituksella kieltää asiakirjojen lähettämisen 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun tiedoksianto-osoitteeseen.

39 §

Tavallinen tiedoksianto

Jollei muuta näytetä, tiedoksisääntöä katsotaan tapahtuneen *kolmantena päivänä sähköisen viestin lähettamisestä* tai seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun asiakirja on annettu postin kuljetettavaksi tai jätetty postilähetysille varattuun paikkaan. Lähettämisen tai jättämispäivä on merkittävä asiakirjaan.

41 §

Todisteelliset tiedoksiantotavat

Todisteellisesti tiedoksi annettava asiakirja:

5) annetaan sähköisesti tiedoksi sähköisesti asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 18 §:n mukaisesti.

Postille on ilmoitettava, milloin tiedoksi antamisen saantitodistusta vastaan on viimeistään tapahduttava. Tiedoksianto vastaanottotodistusta vastaan voidaan vastaanottajan suostumuksella toimittaa myös *sähköisenä viestinä*. Tiedoksisääntöä katsotaan tapahtuneen silloin, kun vastaanottotodistus on palautettu.

HE 137/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

102 §

Passiivisaatavaksi rekisteröinti

Passiivisaatavan rekisteröinti on voimassa kaksi vuotta estetodistuksen päivämäärästä. *Voimassaolon päättymisestä ilmoitetaan hakijalle, jollei tämä ole muuta pyytänyt.*

(uusi)

102 §

Passiivisaatavaksi rekisteröinti

Passiivisaatavan rekisteröinti on voimassa kaksi vuotta estetodistuksen päivämäärästä.

111 a §

Asian käsittelykieli ulosottoasiassa

Asian käsittelykieleen ulosottoasiassa sovelletaan, mitä kielilain (423/2003) 15 §:ssä säädetään asian käsittelykielestä riita-asiassa.

Asianosaisen oikeuteen saada asiakirjan käännös sovelletaan, mitä kielilain 20 §:n 2 momentissa säädetään riita-asian asianosaisen oikeudesta asiakirjan käännökseen.

4 luku

Ulosmittaus

20 §

Ulosmittauskieltojen voimassaolo

Edellä 19 §:n 1 momentin 1—3, 6 ja 7 kohdassa tarkoitetut ulosmittauskiellot ovat voimassa kaksi vuotta varojen haltuun saamisesta, lukuun ottamatta pysyvistä haitasta saatua korvausta, jota koskeva ulosmittauskielto on voimassa pysyvästi. Edellytyksenä kieltojen voimassaololle on, että velallinen on pitänyt varat erillään tai voi esittää niitä koskevan kirjanpidon tai vastaavan selvityksen. Toistuvaissuorituksissa ulosmittauskielto koskee jäljellä olevaa maksukautta. Lapselle tulevan elatusavun ja korvauksen ulosmittauskielto on voimassa niin kauan kuin elatuksen tarve on olemassa.

20 §

Ulosmittauskieltojen voimassaolo

Edellä 19 §:n 1 momentin 1—3, 3 a, 6 ja 7 kohdassa tarkoitetut ulosmittauskiellot ovat voimassa kaksi vuotta varojen haltuun saamisesta, lukuun ottamatta pysyvistä haitasta saatua korvausta, jota koskeva ulosmittauskielto on voimassa pysyvästi. Edellytyksenä kieltojen voimassaololle on, että velallinen on pitänyt varat erillään tai voi esittää niitä koskevan kirjanpidon tai vastaavan selvityksen. Toistuvaissuorituksissa ulosmittauskielto koskee jäljellä olevaa maksukautta. Lapselle tulevan elatusavun ja korvauksen ulosmittauskielto on voimassa niin kauan kuin elatuksen tarve on olemassa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 luku

Myynti

23 §

Vähimmäishinta

Jollei korkeinta tarjousta hyväksytä, järjestetään uusi huutokauppa tai vapaa myynti, paitsi jos hakija sen kieltää tai ulosottomies arvioi, ettei uudessa myynnissä saada lisäkulut huomioon ottaen korkeampaa kertymää. Jollei uutta myyntiä järjestetä tai jollei omaisuus tule myydyksi toisellakaan kerralla, ulosmittaus peruutetaan.

23 §

Vähimmäishinta

Jollei korkeinta tarjousta hyväksytä, järjestetään *toinen ja erityisestä syystä kolmas* huutokauppa tai vapaa myynti, paitsi jos hakija sen kieltää tai ulosottomies arvioi, ettei uudessa myynnissä saada lisäkulut huomioon ottaen korkeampaa kertymää. Jollei uutta myyntiä järjestetä tai jollei omaisuus tule myydyksi *uudessa myynnissä*, ulosmittaus peruutetaan.

35 §

Uusi myynti

Jollei alinta hyväksyttävää tarjousta saada, järjestetään uusi huutokauppa tai vapaa myynti, paitsi jos hakija sen kieltää. Viimeksi mainitussa tapauksessa tai, jollei omaisuus tule myydyksi toisellakaan kerralla, ulosmittaus peruutetaan.

35 §

Uusi myynti

Jollei alinta hyväksyttävää tarjousta saada, järjestetään *toinen ja erityisestä syystä kolmas* huutokauppa tai vapaa myynti, paitsi jos hakija sen kieltää. *Jollei uutta myyntiä järjestetä tai jollei omaisuus tule myydyksi uudessa myynnissä*, ulosmittaus peruutetaan.

45 §

Kirjallinen valvontamenettely

Ulosottomies saa laatia asianosaisluettelon ilman asianosaiskeskustelua, jollei keskusteluun ilmene tarvetta. Siinä tapauksessa ulosottomies asettaa määräpäivän ja kehottaa asianosaisia viimeistään määräpäivänä valvomaan oikeutensa, antaa esitetyt valvonnat muille asianosaisille tiedoksi ja samalla ilmoittaa määräpäivän, jolloin mahdolliset riitautukset ja myyntiä koskevat huomautukset tulee viimeistään esittää. Yksinkertaisessa asiassa, jossa kaikki asianosaiset tunnetaan, kuulutusta ei tarvitse julkaista.

45 §

Kirjallinen valvontamenettely

Ulosottomies saa laatia asianosaisluettelon ilman asianosaiskeskustelua, jollei keskusteluun ilmene tarvetta. Siinä tapauksessa ulosottomies asettaa määräpäivän ja kehottaa asianosaisia viimeistään määräpäivänä valvomaan oikeutensa, antaa esitetyt valvonnat muille asianosaisille tiedoksi ja samalla ilmoittaa määräpäivän, jolloin mahdolliset riitautukset ja myyntiä koskevat huomautukset tulee viimeistään esittää. *Riitautusmahdollisuutta ei tarvitse järjestää, jos se on ilmeisen tarpeetonta*. Yksinkertaisessa asiassa, jossa kaikki asianosaiset tunnetaan, kuulutusta ei tarvitse julkaista.

Valvonnoille tulee varata vähintään neljän

Valvonnoille tulee varata vähintään *kahden*

Voimassa oleva laki

viikon määräaika laskettuna valvontakehottuksen lähettämistä ja riitautuksille vähintään kahden viikon määräaika laskettuna valvontojen lähettämistä tiedoksi.

Ehdotus

viikon määräaika laskettuna valvontakehottuksen lähettämistä. Riitautuksille tulee varata vähintään kahden viikon määräaika laskettuna valvontojen lähettämistä tiedoksi, *jollei riitautusmahdollisuuden varaaminen ole ilmeisen tarpeetonta.*

56 §

Uusi myynti

Jollei tarjousta hyväksytä 54 tai 55 §:n nojalla, järjestetään uusi huutokauppa tai vapaa myynti, paitsi jos hakija sen kieltää. Viimeksi mainitussa tapauksessa tai, jollei omaisuus tule myydyksi toisellakaan kerralla, ulosmittaus peruutetaan.

56 §

Uusi myynti

Jollei tarjousta hyväksytä 54 tai 55 §:n nojalla, järjestetään *toinen ja erityisestä syystä kolmas* huutokauppa tai vapaa myynti, paitsi jos hakija sen kieltää. *Jollei uutta myyntiä järjestetä tai jollei omaisuus tule myydyksi uudessa myynnissä*, ulosmittaus peruutetaan.

75 §

Yksityisen toimittama julkinen huutokauppa

Ulosottomies saa antaa irtaimen omaisuuden luotettavan huutokaupantoinittajan myytäväksi julkisella huutokaupalla. Ulosottomiehen tulee ilmoittaa mahdollinen 23 §:ssä tarkoitettu vähimmäishinta ja 34 §:n mukainen alin hyväksyttävä tarjous sekä antaa tarvittavat muut huutokauppaa koskevat ohjeet.

75 §

Yksityisen toimittama julkinen huutokauppa

Ulosottomies saa antaa irtaimen omaisuuden luotettavan huutokaupantoinittajan myytäväksi julkisella huutokaupalla. Ulosottomiehen tulee ilmoittaa mahdollinen 23 §:ssä tarkoitettu vähimmäishinta ja 34 §:n mukainen alin hyväksyttävä tarjous sekä antaa tarvittavat muut huutokauppaa koskevat ohjeet.

Mitä 1 momentissa säädetään julkisella huutokaupasta, sovelletaan myös avoimeen sähköiseen huutokauppaan.

Myynnin toimittajasta on voimassa, mitä 3 luvun 110 §:ssä säädetään toimitsijasta.

Myynnin toimittajaan *sovelletaan*, mitä 3 luvun 110 §:ssä säädetään toimitsijasta.

76 §

Ulosottomiehen toimittama vapaa myynti

Ulosottomies saa myydä omaisuuden vapaasti ilman 1 momentissa tarkoitettua suostumusta, jos:

1) kauppahinta peittää kaikki etuoikeussaatavat ja vastaa selvitysten mukaan käypää hintaa; tai

76 §

Ulosottomiehen toimittama vapaa myynti

Ulosottomies saa myydä omaisuuden vapaasti ilman 1 momentissa tarkoitettua suostumusta, jos *kauppahinta on mahdollisen 23 §:ssä tarkoitettun vähimmäishinnan mukainen ja:*

1) kauppahinta peittää kaikki etuoikeussaatavat *tai kauppaan on saatu suostumus etuoikeussaatavien velkojilta; tai*

HE 137/2015 vp

Voimassa oleva laki

2) korkein tarjous on huutokaupassa hylätty ja kauppahinta nousee vapaassa myynnissä sitä korkeammaksi *eikä alita selvästi käypää hintaa* ja peittää alimman hyväksyttävän tarjouksen.

87 §

Ilmoitukset kirjaamisviranomaisille

Ulosottomiehen tulee ilmoittaa ulosmittausmerkinnän poistamista varten lainvoimaisesta myynnistä sille rekisteriviranomaiselle, jolle ulosmittauksesta on ilmoitettu. Ilmoitukseen on liitettävä tieto rauenneista ja voimaan jääneistä panttioikeuksista ja kirja-
tuista oikeuksista *sekä kauppahinnan jaosta*.

Ehdotus

2) korkein tarjous on huutokaupassa hylätty ja kauppahinta nousee vapaassa myynnissä sitä korkeammaksi ja peittää alimman hyväksyttävän tarjouksen.

87 §

Ilmoitukset kirjaamisviranomaisille

Ulosottomiehen tulee *tehdä ilmoitus kiinteistön saantotiedon merkitsemistä ja kiinteää tai irtainta omaisuutta koskevan* ulosmittausmerkinnän poistamista varten lainvoimaisesta myynnistä sille rekisteriviranomaiselle, jolle ulosmittauksesta on ilmoitettu. Ilmoitukseen on liitettävä tieto rauenneista ja voimaan jääneistä panttioikeuksista ja kirja-
tuista oikeuksista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Tämän lain 3 luvun 102 §:n 2 momentissa tarkoitettusta passiivisaatavan rekisteröinnin voimassaolon päättymisestä ilmoitetaan hakijalle kahden vuoden ajan lain voimaantulosta, jollei hakija ole pyytänyt, ettei ilmoitusta lähetetä tai jollei hakijalle ole aiemmin ilmoitettu rekisteröinnin voimassaoloaikaa muussa yhteydessä.

Jos kutsu asianosaiskeskusteluun tai kirjallinen valvontakehotus on lähetetty tai myynti-ilmoitus on julkaistu ennen tämän lain voimaantuloa, tämän lain 5 luvun 45 §:n ja 76 §:n sijasta sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tällä lailla kumotaan ulosottomenettelystä annetun valtioneuvoston asetuksen (1322/2007) 9 §.

2.

Laki

velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 11 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisena
kuin niistä on 2 momentti laissa 396/2011, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 §

11 §

Oikeudelliset katkaisutoimet

Oikeudelliset katkaisutoimet

Kun 1 momentin 1 tai 3 kohdassa tarkoitettu asia tulee vireille, kun tehdään päätös 2 kohdassa tarkoitettujen menettelyn aloittamisesta tai kyseistä velkaa koskevasta väliaikaisesta kiellosta taikka kun tehdään päätös tai sopimus 4 kohdassa tarkoitettujen sovittelun aloittamisesta, vanhentuminen keskeytyy menettelyn ajaksi. Vanhentuminen katsotaan katkenneeksi sinä päivänä, jona lainvoimaiseksi tullut tuomio on annettu tai asian käsittely on muutoin päättynyt.

Jos velkoja peruuttaa hakemuksensa tai asian käsittely päättyy muusta syystä ilman, että tiedoksianto tai muu lain edellyttämä ilmoitus velkojan vaatimuksesta on toimitettu velalliselle, vanhentumisajan ei katsota katkenneen. Tällöin velka vanhentuu kuitenkin aikaisintaan yhden vuoden kuluessa menettelyn päättymisestä. Vanhentumisaikaa voidaan pidentää tällä tavoin vain yhden kerran.

Vanhentuminen keskeytyy menettelyn ajaksi, kun 1 momentin 1 tai 3 kohdassa tarkoitettu asia tulee vireille, kun tehdään päätös 2 kohdassa tarkoitettujen menettelyn aloittamisesta tai kyseistä velkaa koskevasta väliaikaisesta kiellosta taikka kun tehdään päätös tai sopimus 4 kohdassa tarkoitettujen sovittelun aloittamisesta. Vanhentuminen katsotaan katkenneeksi sinä päivänä, jona lainvoimaiseksi tullut tuomio on annettu tai asian käsittely on muutoin päättynyt.

Vanhentumisajan ei katsota katkenneen, jos velkoja peruuttaa hakemuksensa tai asian käsittely päättyy muusta syystä ilman, että velalliselle on toimitettu sellaista tiedoksiantoa tai muuta velkojan vaatimusta koskevaa ilmoitusta, joka lain mukaan olisi ollut toimitettava. Tällöin velka vanhentuu kuitenkin aikaisintaan yhden vuoden kuluessa menettelyn päättymisestä. Vanhentumisaikaa voidaan pidentää tällä tavoin vain kerran.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan myös velkaan, jonka peruste on syntynyt ennen tämän lain voimaantuloa. Sen 11 §:n 3 momenttia sovelletaan myös, jos velkaa koskeva asia on vireillä lain tullessa voimaan.